

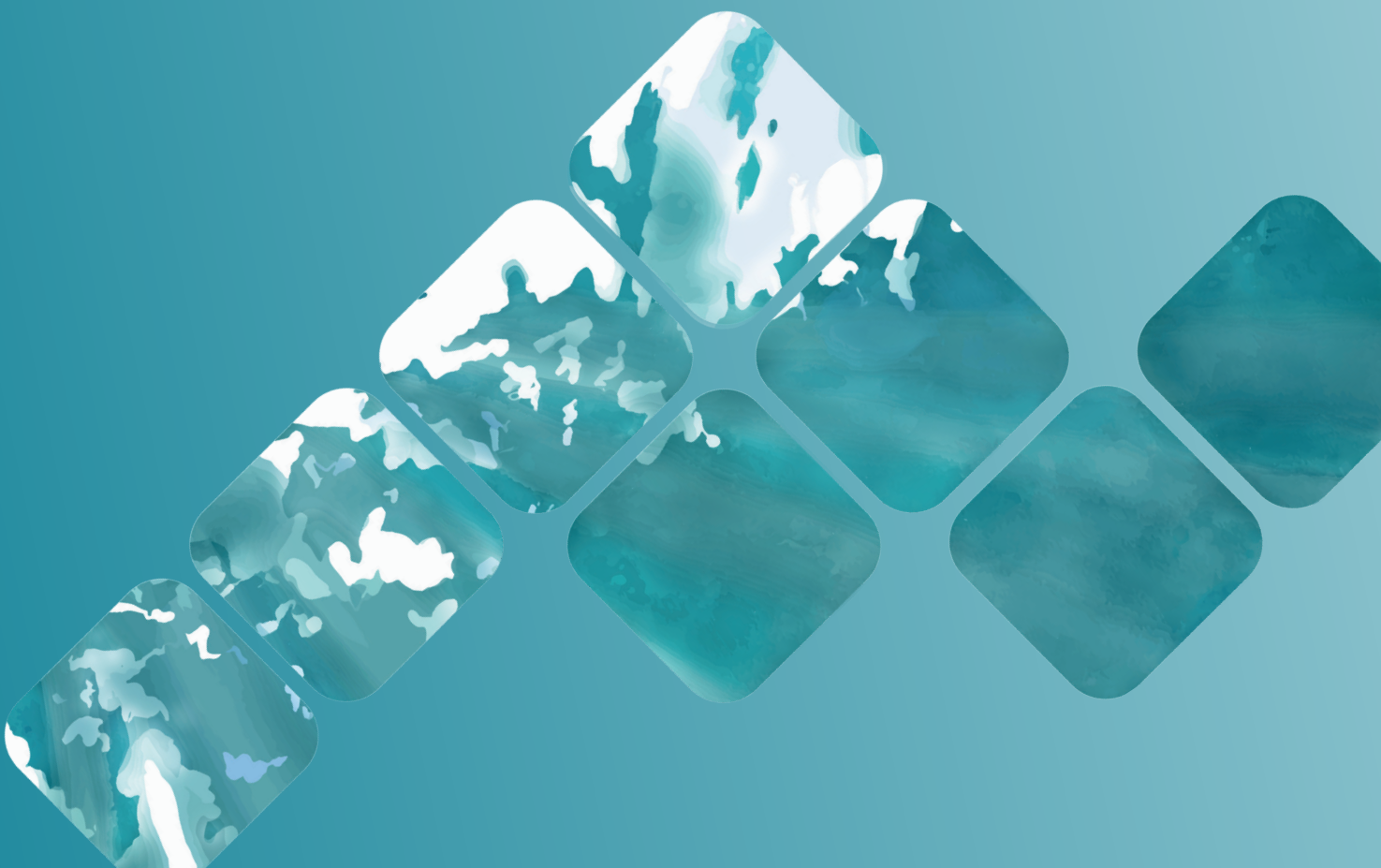
**ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU
SOSYAL HAYAT DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

GÖRMEYEN/AZ GÖREN
ÖĞRENCİLER İÇİN

İçindekiler

Giriş	6
Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları	6
Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler için Öğretim Programları	6
Görme Yetersizliği ve Program Uyarlaması	6
Öğretim Programlarının Genel Amaçları.....	8
Öğretim Programlarının Perspektifi.....	8
a. Değerlerimiz	8
b. Yetkinlikler.....	9
Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı.....	10
Programlarda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler	11
Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları.....	14
Sonuç	17
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Uygulanması	19
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Amaçları.....	20
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Öğretme Yaklaşımı	21
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı	22
Görmeyen Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Uygulamasında Dikkat Edilecek Hususlar.....	23
Görmeyen Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi	
Öğretim Programı'nın Yapısı	
Öğretim Programının Yapısı	28
Hedeflerin Yapısı	30
Hedef, Hedef Davranışlar ve Açıklamalar	32
Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Sosyal Hayat Dersine Yönelik	
Örnek Ders Planları	59
Ders Planı Örnekleri.....	60

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖĞRETİM PROGRAMLARI

GİRİŞ

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretim Programları hazırlanırken Millî Eğitimin temel ilkeleri doğrultusunda öğrencilerin bütün gelişim alanlarını geliştirici ve destekleyici olmasına önem verilmektedir. Öğretim programları yoluyla öğrencilerin hayat boyu yaşamın tüm alanlarında kullanabilecekleri akademik, sosyal, duygusal, kültürel, iş ve mesleki becerilerini geliştirebilmeleri hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda hazırlanan öğretim programları; topluma yararlı, üretken ve problem çözebilen bağımsız bireyler yetiştirmeye olanak sağlayan bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır.

Öğretim programları öğrenci merkezli, bireysel farklılıkları dikkate alan, programın amaçlarına uygun bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile kök değerlerimizi kazandırmayı amaçlayan, bilimsel ilkeler dikkate alınarak herkes tarafından anlaşılır bir şekilde hazırlanmıştır. Eğitim programlarının amaçlarına uygun olarak hazırlanan öğretim programlarında, disiplinler arası bir yaklaşımın yanı sıra ders ve kademeler arası sarmal bir yaklaşımın da benimsendiği hedeflere ve hedef davranışlara yer verilmiştir. Öğretim programlarında bireyin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamanın yanı sıra ekonomiklik ve işlevsellik ilkelerine de yer verilmiştir. Sonuç olarak öğretim programları, önceki öğrenmelerle yeni öğrenmeler arasında ilişki kurularak anlamlı ve kalıcı öğrenmeye hizmet edecek yapıda oluşturulmuştur.

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler için Öğretim Programları

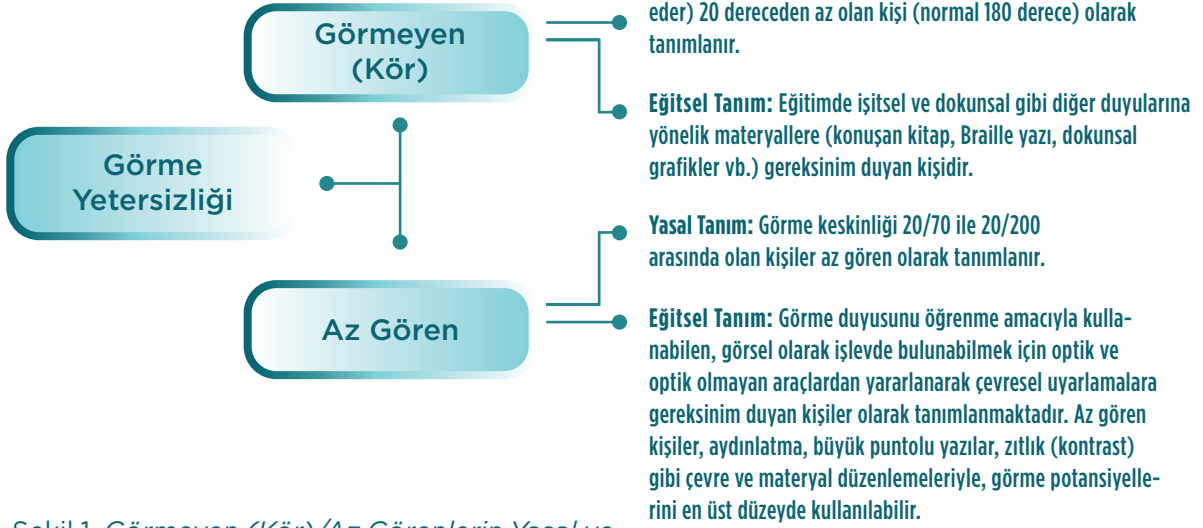
Ülkemizde görmeyen veya az gören öğrenciler için 2018 yılında “Oyun, Fiziki Etkinlikler ve Bağımsız Hareket Dersi Öğretim Programı/I. Kademe, Beden Eğitimi, Spor ve Bağımsız Hareket Dersi Öğretim Programı/II. Kademe ve III. Kademe” programları hazırlanmıştır. Bu programların Oyun, Fiziki Etkinlikler ve Beden Eğitimi, Spor bölümleri, olağan gelişim gösteren çocuklar için hazırlanmış mevcut programlar temel alınarak, görme yetersizliğine yönelik uyarlamalar eklenerek yeniden düzenlenmiştir.

Görme yetersizliğinin yarattığı sınırlılıkları en aza indirmek amacıyla, yurt dışında geliştirilmiş olan Genişletilmiş Çekirdek Müfredat’ın önemli öğelerinden biri olan yönelim ve bağımsız hareket becerilerine yönelik hedefler ve davranışlar programın içine dahil edilmiştir. Hazırlanan bu program, hâlihazırda görmeyen veya az gören öğrenciler için özel eğitim meslek okullarında kullanılmaktadır.

Ancak, görme yetersizliği olan öğrenciler için açılan özel eğitim meslek okullarında uygulanan öğretim programlarında yer alan diğer akademik alanlarda da öğretmenlere, görme yetersizliği olan öğrencilerle yapacakları uygulamalarda yol gösterecek programlara ve görme yetersizliği özelinde uyarlamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu programlar, görme yetersizliğinin neden olduğu bireysel farklılıklar dikkate alınarak geliştirilmelidir.

Görme Yetersizliği ve Program Uyarlaması

Görme yetersizliği olan kişiler, görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybından dolayı özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiler olarak tanımlanır. Görme yetersizliği iki grupta sınıflandırılmaktadır.

Şekil 1. Görmeyen (Kör)/Az Görenlerin Yasal ve Eğitsel Tanımları

Öğretmenlere yol göstermek amacıyla, görmeyen/az gören öğrencilere akademik derslerdeki hedef ve hedef davranışların kazandırılabilmesi için öğrencilerin özelliklerine uygun uyarlamaların/düzenlemelerin yapılması gerekliliği doğmuştur. Bu nedenle hâlihazırda özel eğitim meslek okullarında uygulanmakta olan altı akademik derse ait öğretim programları görmeyen/az gören öğrencilere yönelik olarak uyarlanmış, programın tüm öğeleri görme yetersizliği bağlamında ele alınarak revize edilmiştir.

Programın uyarlanması sürecinde özel eğitim (altı uzman) ve farklı branşlardaki alan uzmanı (altı uzman) akademisyenler görev almıştır. Ayrıca bir eğitim programları ve öğretim, bir de ölçme değerlendirme akademisyeni ile on dokuz öğretmen program geliştirilmesi ve uyarlanması sürecinde yer almıştır. Geniş katılım ile gerçekleştirilen program uyarlama süreci, öğrencinin merkeze alındığı, görmeyen/az gören öğrencilerin özelliklerine dikkat edilerek duyarlarını da kullanabilmelerini sağlayacak düzenlemelerin de yer aldığı, öğretmenlere yol gösterecek şekilde, alan yazında ifade edilen kanıta dayalı öğretim yöntem ve modelleri temel alınarak oluşturulmuştur. Programlar, görmeyen öğrenciler için diğer duyarlarını kullanmalarını, az gören öğrencilerin işlevsel görmelerini de destekleyecek materyal uyarlamaları/ortam düzenlemeleri, araç/gereçler, destekleyici teknolojiler gibi çok sayıda unsuru içinde barındırmaktadır. Bu doğrultuda görmeyen/az gören öğrenciler için Türkçe, matematik, müzik, görsel sanatlar, din kültürü ve ahlak bilgisi, sosyal hayat derslerine yönelik olmak üzere toplam altı program uyarlaması gerçekleştirilmiştir. Öğretim programında hedefler, hedef davranışlar, öğretim yöntem ve teknikleri, ölçme değerlendirme yöntem ve araçları ile uyarlamalarda dikkat edilmesi gereken unsurları içeren açıklamalar yer almaktadır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları; 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları, Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de yer alan Özel Eğitimin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve özel eğitim meslek okulu seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişimsel özellikleri ve bireysel farklılıklarına uygun olarak öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış ve nihayetinde bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Özel eğitim meslek okulu eğitimi tamamlayan öğrencilerin okul öncesi, ilkokul ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle insanlarla etkili etkileşim kurabilen, toplumsal kurallara uyum sağlayabilen, toplumsal yaşama katılımında istekli olan, yaşamlarını bağımsız olarak sürdürebilen bireyler olmalarını sağlamak, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"nde (TYÇ)" ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, kök değerleri benimsemiş, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda toplumsal yaşama ve bir mesleğe hazır, toplum hayatında üretime katkısı olan bireyler olmalarını sağlamaktır.

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı bireye değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlar kazandırmaktır. Değerler toplumun millî ve manevi kaynaklarından günümüze ulaşmış ve yarınlara aktarılacak öz mirastır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata aktarımıdır. Bu yönüyle değerler ve yetkinlikler; birbirinden ayrılmaz bir şekilde öğrenme, öğretme süreçleriyle kazandırılmaya çalışılan bilgi, beceri ve davranışlar ile birlikte ele alınarak programın perspektifini oluşturmaktadır.

a. Değerlerimiz

Değerler; bir sosyal grup veya toplumun varlık, birlik, işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançlardır. Değerler toplum ya da bireyler tarafından benimsenen, birleştirici olgulardır. Aynı zamanda değerler, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir.

Değer eğitiminin temel amaçlarından biri de öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Değerler, insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahiptir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek eğitim sisteminin asli görevidir. Eğitim-öğretim faaliyetleri yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma çerçevesindeki işlevini öğretim programıyla yerine getirir. Öğretim programları; hedefler, içerik, öğretim yöntem, teknik ve stratejileri, öğrenme-öğretme ortam ve süreçleri, eğitim araç gereçleri, ölçme ve değerlendirme süreçleri gibi eğitim öğretimin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu doğrultuda “Özel Eğitim Meslek Okulu Programları”nın her biri de bütün eğitim sürecinin nihai gayesi olan değerlerimiz dikkate alınarak tasarlanmıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme süreçlerinde kendi başlarına, ilişkili oldukları alt değerlerle ve diğer kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

b. Yetkinlikler

Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik yaşamlarında ve ileri dönem iş yaşamlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazesi olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi’nde (TYÇ) belirlenmiştir. Eğitim sistemimiz de yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. TYÇ’de ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilimde/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Özel eğitim çerçevesinde yabancı dillerde iletişime ait yetkinlikler öğretim programlarında ele alınmamıştır. Öğretim programlarında yer alan yetkinlikler TYÇ’de aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, fikir, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ve eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

Matematiksel yetkinlik ve bilimde/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisinin üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığı ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve gereksinimlerine karşılık olarak bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

Dijital yetkinlik: İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışveriş için bilgisayarların kullanılması ayrıca genel ağ aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yeteneğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan olanakları tanıyarak öğrenme gereksinim ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelmektedir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenenleri bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve yaşam deneyimlerine dayanılması yönünde harekete geçirmektedir. Motivasyon ve güven bireyin yetkinliği için çok önemlidir.

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermekte; bireylerin özellikle giderek farklılaşan toplumlarda sosyal ve çalışma yaşamına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsamaktadır. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye ve demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni yaşama tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içermektedir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş yerinde desteklemekte; toplumsal ya da ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceri için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetimi desteklemeyi kapsamaktadır.

Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdir edilmesidir.

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Ölçme ve değerlendirme, öğretme ve öğrenmenin etkililiğini belirlemek amacı ile yapılan, öğretimle ilgili verilerin toplanmasını ve yorumlanmasını içeren çok adımlı ve sistematik bir süreçtir. Öğrenme, öğretme ve planlamayı doğrudan etkileyen ve eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan değerlendirmeye öğretim programında önemli bir yer verilmiştir.

Görmeyen/az gören öğrencilerin meslek lisesi öğretim programlarının öncelikle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki performansını belirlemek ve performansına dayalı olarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı'nı (BEP) hazırlamak için ölçme ve değerlendirme yapılmalıdır. Görmeyen/az gören öğrencilerle ölçme ve değerlendirme sürecine başlamadan önce öğrencinin varsa geçmiş yıla ait BEP dosyası incelenmeli; ailesi, önceki öğretmeni ve kendisiyle görüşme yapılarak eğitim geçmişine ilişkin bilgiler edinilmelidir. Bu bilgilerden yararlanılarak öğrencinin değerlendirme süreci şekillendirilmelidir.

Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme ise öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Toplanan veriler sistematik olarak kaydedilmelidir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrasında yapılan tüm değerlendirmeler öğretim süreçleri hakkında yol gösterir. Şekil 2'de ölçme ve değerlendirme sürecinin öğretim planlarının oluşturulması ve izleme sürecine yönelik olarak önemine yer verilmiştir.

Şekil 2. Ölçme ve Değerlendirme Süreci

Öğrenci nasıl öğrenmektedir? Ne tür ipuçlarına ihtiyaç duymaktadır? En fazla desteklenmesi gereken alan nedir? Ne tür öğretim uyarlamalarına ihtiyacı bulunmaktadır? Uygun ölçme değerlendirme süreçlerine yer verilerek bu tür sorulara cevap verilmelidir.

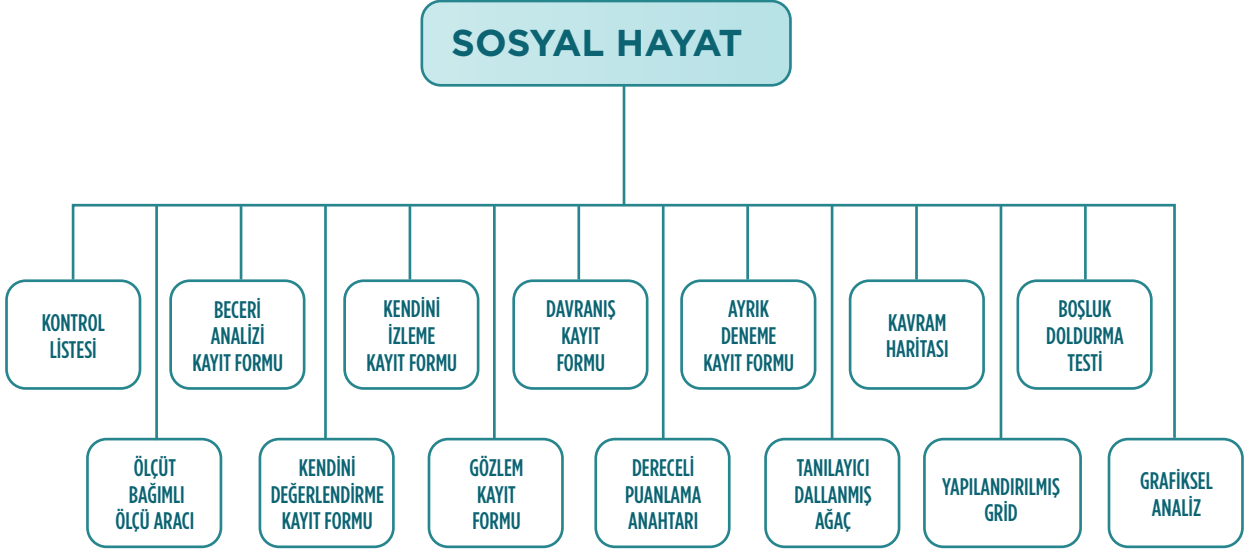
Ölçme ve değerlendirme süreçlerinde dikkat edilmesi gereken ilkeler şunlardır:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, hedeflerin ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Ölçme ve değerlendirme süreçleri, yetersizlikten etkilenen öğrencinin bireysel özelliklerine göre biçimlendirilmelidir.
3. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara yol gösterir. Bu araç ve yöntemlerin uygulanmasında gerekli uygulama ilkelerine uyulmalıdır.

Programlarda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler

Her bir alana yönelik olarak programların içinde Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları tablosuna yer verilmiştir. Şekil 3'te *Matematik, Sosyal Hayat, Türkçe, Müzik, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programlarındaki ölçme değerlendirme yöntem ve araç örneklerine* yer verilmiştir.

Şekil 3. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'ndaki Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçlarına Örnekler

Programın sonraki kısımlarında, “Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme Öğretme Yaklaşımı” (s.21) başlığı altında yer alan tablolar, ölçme değerlendirme yöntem ve araçlarına yönelik olarak daha ayrıntılı bilgiler içermektedir. Programlarda öğretim planlarının yer aldığı bölümlerde değerlendirme araçlarına yönelik örnekler de verilmektedir.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Uyarlamalar

Yapılacak uyarlamalar öğrencilerin gelişim özelliklerine ve gereksinimlerine göre değişiklik gösterecektir. Görmeyen/az gören öğrenciler için ölçme ve değerlendirme sürecinde uyarlamalara karar verilirken öğrencilerin gelişim özellikleri, güçlü ve zayıf yönleri, öğrenme gereksinimleri gibi unsurların yanı sıra bunların değerlendirme sürecini nasıl etkileyebileceğine dikkat edilmelidir. Görmeyen ve az gören öğrencilerin bireysel gereksinimleri, gelişim özellikleri dikkate alınarak gerçek performanslarını yansıtabilmelerini sağlayacak uyarlamaların yapılması gerekmektedir. Tablo 1’de görmeyen/az gören öğrenciler için değerlendirme sürecinde kullanılacak ortam, değerlendirme araçları, tepki türleri ve zamanla ilgili uyarlama örneklerine yer verilmiştir.” şeklinde değiştirilecektir.

Tablo 1. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerlendirme Sürecinde Kullanılacak Uyarlama Örnekleri

Ortam ve Çevre İle İlgili Uyarlamalar	Değerlendirme Araçları ve Sunum Uyarlamaları	Cevap ve Tepki Türü Uyarlamaları	Süre ve Zaman Uyarlamaları
Ortamın sessiz ve dikkat dağıtıcı unsurlardan arınmış olmasına dikkat ediniz.	Az gören öğrenciler için öğrencilerin görme özellikleri doğrultusunda uygun resim/nesne/punto büyüklüğü kullanarak araçlarınızı hazırlayınız.	Az gören öğrencilerin gözlerinin yorulmasını engellemek için kısa molalar veriniz.	Öğrencilerin soruları cevaplaması için ne kadar süre gerektiğini belirleyiniz. Değerlendirme araçlarının uygulanması için gereken süreler birbirinden farklılık gösterecektir.
Az gören öğrenciyi güneş ışığı arkadan gelecek şekilde oturtunuz.	İşlevsel görmesini dikkate alarak görme alanı içinde materyalleri gösteriniz.	Sorunun cevabı için bırakılan alana yazmakta zorlanıyorsa daha geniş bir boşluğa yazmasını sağlayınız.	Az gören öğrencilerde odaklanma problemi yaşama ihtimalini, görmeyen öğrencilerde dokunsal olarak inceleme süresini dikkate alarak ek süre veriniz.
İşığı öğrenciye göre düzenleyiniz.	Yazıların/şekillerin/görsellerin silik olmamasına dikkat ediniz.	Görsel araçları dokunsal hâle getirerek (örneğin açıcı çeşitlerini söylemesi için hareketli dokunsal bir açıcı oluşturmak vb.) cevap alabilirsiniz.	
Işıklandırmanın yeterli olmadığı durumlarda masa lambası kullanınız.	Okuma standı gibi yazıları/görselleri göz seviyesine getirecek ve boyun ağrısını engelleyecek düzenlemeler yapınız.		
Değerlendirme süreci boyunca öğrenciyi rahatsız etmeyecek yumuşak ışık olmasına dikkat ediniz.	Destekleyici teknolojiler (büyüteç, ekran okuyucu programlar vb.) kullanabilirsiniz.		
	Şekil/zemin renklerinde kontrasta dikkat ediniz.		
	Görmeyen öğrenciler için Braille daktilo, tablet/kalem, ders için geliştirilmiş (örneğin matematik için pergel, Braille cetvel vb.) özel araç/gereçlerinizi hazırlayınız. Dokunsal materyaller oluşturunuz.		

	Değerlendirme için ek materyallere ihtiyacı olup olmadığını mutlaka gözleyiniz.		
	Başlangıç yerine basit ipuçları (örneğin küçük bir kabartma nokta vb.) kullanınız. Değerlendirme araçlarının arasına kabartma çizgi oluşturunuz.		

Çevresel uyarlamalar, değerlendirme araçları ve sunum uyarlamaları, cevap/tepki türü uyarlamaları, zaman uyarlamaları görmeyen/az gören öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak belirlenmelidir. Değerlendirme için verilen uyarlamalar aynı zamanda öğretim planlarının uygulanmasında da yol gösterecektir.

BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğrencilerin çok yönlü gelişimsel özellikleri, mevcut bilgi, birikimleri ve temel gelişim ilkeleri dikkate alınarak öğretim programları geliştirilmiştir. Öğretim programları aynı zamanda insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Söz konusu programlarda, okul çağındaki bireylere ait gelişim özellikleri dikkate alınarak birtakım uygulamaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Gelişim dönemleri ardışık bir sıra ile evreler hâlinde ilerlese de her evrede bireylerin gösterdiği gelişim özellikleri farklıdır. Her bir evrede olup bitenler ise takip eden evreleri etkiler. Bu sebeple programlar olabildiğince bu durumu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilebilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan hedef ve hedef davranışların ön koşul ve ardışıklığı noktasında dikkate alınmış hem de kademeler düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur. Programların hedeflerini gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenmektedir.

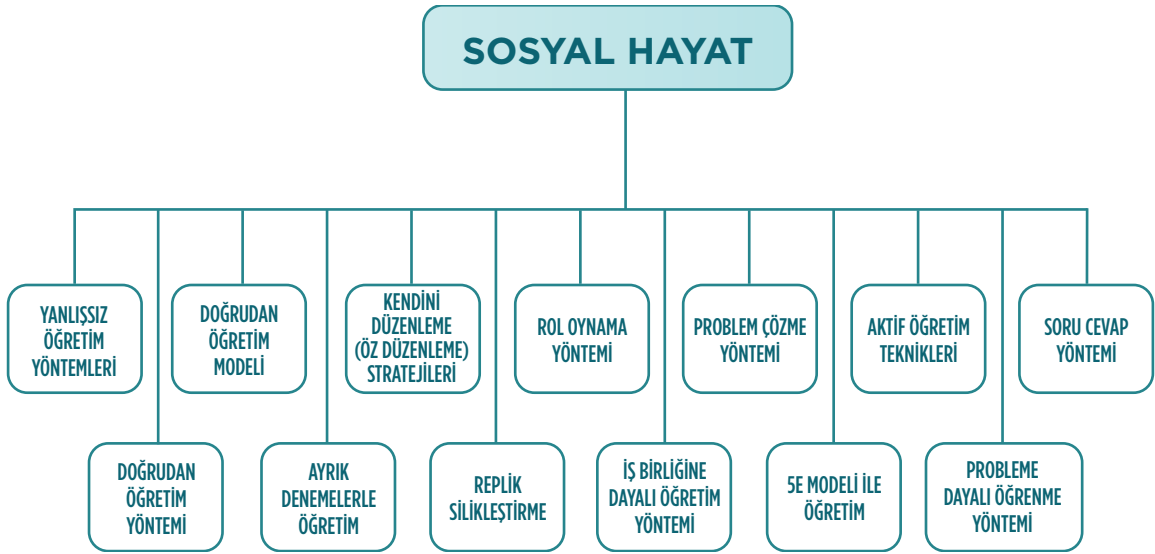
Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Örneğin dil gelişimi bilişsel gelişimi etkiler ve bilişsel gelişimden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir hedefin başka bir gelişim alanını da etkileyeceğini dikkate alması beklenmektedir.

Öğretim programları bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Bireyler arası farklılık bir bireyin diğerlerinden birden fazla özelliği bakımından farklı olmasıdır. Tüm öğrenciler için bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretim programları temel alınarak Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. BEP'te yer alacak olan hedeflerin belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarının değerlendirilmesinde her öğrencinin hazırbulunuşluğu, biliş-

sel, sosyal ve bedensel özellikleri farklılaşabilir. Bu nedenle öğrenme öğretme süreci planlanırken öğrencilerin bireysel farklılıkları (mevcut performansları, hazırbulunuşluk düzeyleri, öğrenme yolları ve ihtiyaçları, sosyo kültürel farklılıkları vb.) göz önünde bulundurulmalıdır.

Görmeyen/az gören öğrenciler için programlarda yapılan uyarlamalar, öğrencilerin eğitim süreci boyunca, olağan gelişim gösteren akranlarıyla aynı fırsat ve olanaklardan yararlanarak başarılı bir öğrenim yaşantısı sürdürmelerini sağlayacak, eğitimin niteliğini arttıracak, bağımsız birer birey olmalarını sağlayarak toplumsal yaşama daha etkin katılımlarını destekleyecektir.

Görmeyen/az gören öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Öğretim Programlarının içerisinde yer verilen hedef ve/veya hedef davranışları, öğrencilerin performans düzeyleri/gereksinimleri doğrultusunda belirlenmelidir. Şekil 4'te hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında kullanılan önerilen yöntem ve tekniklere yönelik örnekler yer verilmiştir.

Şekil 4. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Program'ında Önerilen Öğretim Yöntem, Teknik ve Strateji Örnekleri

Programın sonraki kısımlarında, “Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı’nın Öğrenme Öğretme Yaklaşımı” (s.21) başlığı altında yer alan tabloların içinde yöntem ve tekniklere yönelik daha ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Programlarda farklı yöntem ve tekniklere yönelik öğretmenlere yol gösterecek öğretim planı örnekleri sunulmuştur.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Ölçme ve Değerlendirme Sürecinde Uyarlamalar

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Meslek Okulu Öğretim Programlarının içinde yer alan hedef/hedef davranışlarda görmeyen/az gören öğrenciler dikkate alınmış, ayrı ayrı uyarlama ve önerilere yer verilmiştir. Ayrıca görmeyen/az gören öğrencilere öğretimin tüm aşamalarında kullanmalarına yönelik destekleyici teknolojilere de örnekler sunulmuştur. Tablo 2’de öğretim programlarında görmeyen/az gören öğrencilere yönelik uyarlamalara örnekler verilmektedir.

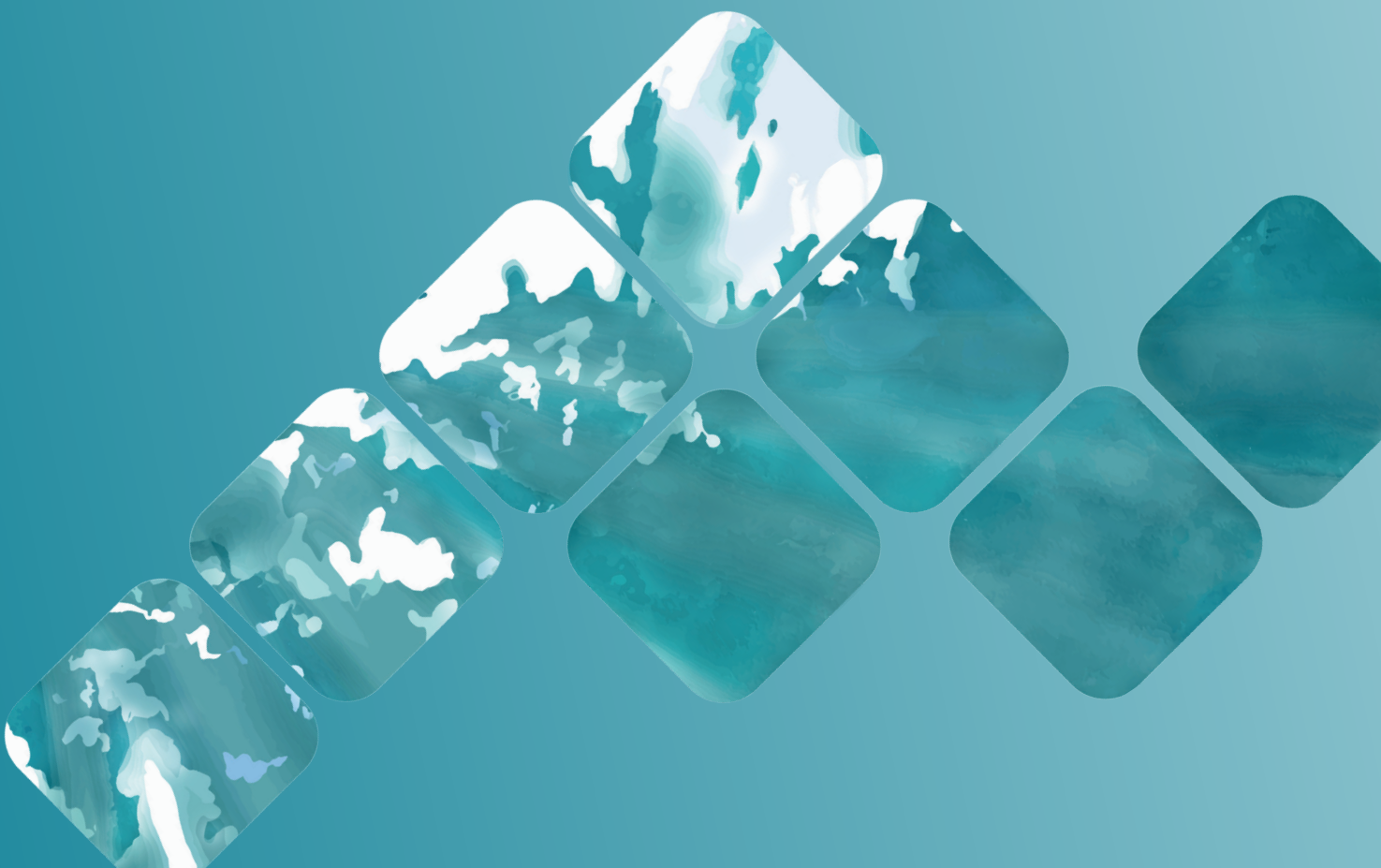
Tablo 2. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı Görmeyen/Az Gören Öğrencilere Yönelik Uyarlamalara Örnekler

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı Ortam Düzenlemeleri/Materyal Uyarlamaları	
Görmeyen Öğrenciler için Uyarlama Örnekleri	Az Gören Öğrenciler için Uyarlama Örnekleri
<p>Bu hedef davranışları çalışırken öğrencilerin yönelim ve bağımsız hareket becerilerini (rota takibi, baston teknikleri, rehberle yürüme becerileri vb.) kullanmayı teşvik ediniz. Bununla birlikte kabartma harita gibi uyarlanın kullanımı konusunda cesaretlendiriniz. Eğer öğrenci bu beceriye sahip değilse kabartma harita okuma becerilerini kazandırınız.</p> <p>Görmeyen öğrenciler için hazırlanan telefon ve bilgisayarların ses destekli okuma programlarının kullanımı konusunda öğrencilere rehberlik ediniz.</p> <p>Öğretmenlerin dilsiz/kabartma harita gibi materyaller edinerek coğrafya konularını, dilsiz/kabartma harita üzerinde uyarlayarak/düzenleyerek öğrencinin dokunmasını sağlayarak somutlaştırması beklenmektedir.</p>	<p>Az gören öğrencilerin alışveriş listesini gören yazı formatında hazırlamasını sağlayınız. Öğrencinin kullandığı yardımcı teknolojik araçların kullanımı konusunda öğrencilere rehberlik ediniz.</p> <p>Az gören öğrenciler için hazırlanan ekran büyütme programlarının kullanımı konusunda öğrencilere rehberlik ediniz.</p> <p>Az gören öğrenci ile çalışırken öğretim oturumlarında kullanılacak materyallerin renk zıtlıklarına dikkat edilmelidir.</p>
<p>Sıralanacak bilgiler, görmeyen öğrenciler için Braille kartlar şeklinde hazırlanarak onların bilgileri toplu şekilde sıralaması kolaylaştırılabilir.</p>	<p>Az gören öğrenciler için seçilecek kitaplarda yazı karakteri ve büyüklüğüne dikkat edilmeli; yardımcı teknolojilerle büyütülebilen, ışık ve renk ayarlaması yapılabilen e-kitaplar seçilmelidir.</p>

SONUÇ

Özel Eğitim Meslek Okulu Akademik Programlarının görmeyen/az gören öğrenciler için uyarlanması sürecinde hangi işlemlerden ve aşamalardan geçildiği aşağıda sıralanmıştır:

- Farklı ülkelerin özel eğitim programları incelenmiştir.
- Yurt içinde ve yurt dışında öğretim programları, özel eğitim programları ve görme yetersizliği üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmıştır.
- Özel eğitim ve meslek okullarında uygulanmakta olan akademik programları oluşturan tüm ögeler; Bakanlığımızın ilgili birimlerinden uzman personel, görme engellilerin eğitimi alanından ve altı akademik derse ait alandan akademisyenler ve alan öğretmenlerinden oluşan çalışma gruplarınca, görmeyen/az gören öğrencilere uygunluğu bağlamında değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler doğrultusunda öğretim programlarında gerekli uyarlamalar yapılmıştır.

Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Özel Eğitim Meslek Okulu
Sosyal Hayat Dersi
Öğretim Programı'nın
Uygulanması

GÖRMİYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU SOSYAL HAYAT DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN AMAÇLARI

Özel eğitim meslek okuluna devam eden öğrencilere yönelik geliştirilen Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı, öğrencilere toplumda bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmeleri adına gerekli olan yaşam becerilerini kazandırmayı amaçlamaktadır. Program; bireyin, kendisini ve çevresini tanıma, bilinçli, sağlıklı yaşama ve karar verme, toplumda doğru davranışlar sergileme, kendisi ve çevresi için riskli durumları/davranışları tanıma ve bunlardan kaçınma gibi becerileri içeren bir öğretim ortamı oluşturmaktadır. Öğretim programının öğrenme alanlarının içeriğinde yer alan hedef ve hedef davranışlar birbirleriyle ilişkili şekilde çalışılmak üzere bir bütün olarak ele alınmaktadır. Program hem kendi içinde hem de matematik ve Türkçe gibi diğer derslerle ilişkili olacak ve birbirini tamamlayacak şekilde tasarlanmıştır. Öte yandan görmeyen/az gören öğrencilerin bilgiye erişiminde ve bağımsız bir yaşam sürdürmesinde önemli bir yeri olan yardımcı teknolojik araçların kullanımını da içerecek şekilde planlanmıştır. Ayrıca program öğrencilerin hedef becerileri bağımsız bir şekilde yerine getirmesinde gerekli olan yönelim ve bağımsız hareket becerilerinin kullanımını da içerecek şekilde düzenlenmiştir.

Millî Eğitim Temel Kanunu'nda (1739 Sayılı) ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de ifade edilen Özel Eğitimin Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerde ulaşılmaya beklenen amaçlar şunlardır:

1. Toplumsal ortamların gerektirdiği beceri, sorumluluk ve deneyimleri kazanmaları,
2. Duygu ve davranışlarının farkında olup, bu duygu ve davranışları yönetme becerilerini kazanmaları,
3. Kendinin ve kişisel haklarının farkında olması ve koruma bilincine sahip olmaları,
4. Yaşadığı çevredeki olay ve durumların farkında olması ve güvenli yaşamaya için gerekli sorumlulukları yerine getirme bilincini kazanmaları,
5. Sağlıklı yaşam için gerekli becerilerin farkında olmasını sağlamak, kendisi ve çevresi için bu becerileri planlı şekilde yerine getirebilmesine teşvik etmeleri,
6. Ülkesinin ve çevresinin özelliklerini açıklayabilmesini, Atatürk'ün ülkemiz ve toplum için yaptığı yenilikleri örnekleyebilmesini sağlamaları,
7. Üretime aktif katılabilmesini sağlamak, bilinçli tüketici davranışlarını sergilemesine teşvik etmeleri,
8. Zamanını kaliteli geçirmesini ve etkin kullanması için gerekli becerileri kazanmalarıdır.

GÖRMİYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU SOSYAL HAYAT DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri, hem kendi gereksinimlerini hem de yaşadıkları çevrenin beklentilerini karşılayabilmeleri için belli becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Okul, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu becerileri sistematik bir ortamda kazandırmayı hedeflemektedir. sosyal hayat dersi özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yaşamlarını toplum içerisinde bağımsız ve nitelikli olarak sürdürmelerini desteklemek için öğrenmeleri gereken birçok işlevsel beceriyi içinde barındırmaktadır.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin bireysel özellikleri ve gereksinimlerini dikkate alarak hazırlanmıştır. Program hazırlanırken benimsenen öğrenme-öğretme yaklaşımları, öğrenme alanları ve hedefler; öğrencilerin kendi ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda, şu anda ve gelecekte, günlük yaşamlarında onları destekleyici işlevsel becerileri içerecek şekilde tasarlanmıştır.

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda, öğrencilerin becerileri kazanabilmesi için öğretmenlerin hedeflerdeki çeşitlilik bakımından kullanabilecekleri birden fazla öğretim yöntem ve tekniği yer almaktadır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) bu yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

Tablo 3. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri

Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejiler	
1	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri
2	Doğrudan Öğretim Yöntemi
3	Doğrudan Öğretim Modeli
4	Sosyal Öykü Tekniği
5	Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri
6	Ayrık Denemelerle Öğretim
7	Rol Oynama Yöntemi
8	Replik Silikleştirme
9	Problem Çözme Yöntemi
10	İş Birliğine Dayalı Öğretim Yöntemi
11	5E Modeli ile Öğretim
12	Probleme Dayalı Öğrenme Yöntemi
13	Aktif Öğretim Teknikleri
14	Soru Cevap Yöntemi

GÖRMEYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU SOSYAL HAYAT DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Ölçme ve değerlendirme öğretimin etkililiğinin belirlenmesi için karar verme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen, yaptığı ölçme ve değerlendirmeler sonucunda öğrencilerin öğrenme ve gelişim süreçleri hakkında veri elde etmektedir. Bu veriler yorumlanarak öğrencilerin eksiklerini tamamlamak için öğretim sürecinde kullanılan öğretim yöntem ve araçlarında yapılacak düzenlemelere karar verilmektedir. Değerlendirmenin öğrencilerin programla ilgili gereksinimlerini belirlemek, bireysel gelişimlerini izlemek, öğrencilerin öğrenme sürecini geliştirmek için öğretimin her aşamasında sürekli şekilde kullanılması gerekmektedir.

Öğrencilerin sosyal hayat dersinde kazanması beklenen beceriler için öğretim öncesi, öğretim sırası ve öğretim sonrası değerlendirmeler yapılması gerekmektedir. Öğretmenlerin gözlemlerine ve birebir uygulamalarına dayanan bu değerlendirmeler öğrencilerin hedeflenen bilgi ve becerileri kazanma, akıcı şekilde kullanma, sürdürme ve genelleme durumlarını ortaya koyacak; bu doğrultuda öğretimin farklı zamanlarında şekillenmesine imkân sağlayacaktır.

Sosyal hayat dersinde yer alan ölçme ve değerlendirme yöntem ve araçları, öğretim yöntem ve tekniklerine uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır. Bunların yanı sıra kazandırılması hedeflenen beceri ve davranışlara yönelik öğretmen yapımı informal kayıt formları kullanılabilir ya da var olan kayıt formları uyarlanabilir. Aşağıdaki tabloda (Tablo 4) Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda kullanılan yöntem ve değerlendirme araçlarına yer verilmiştir.

Tablo 4. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları

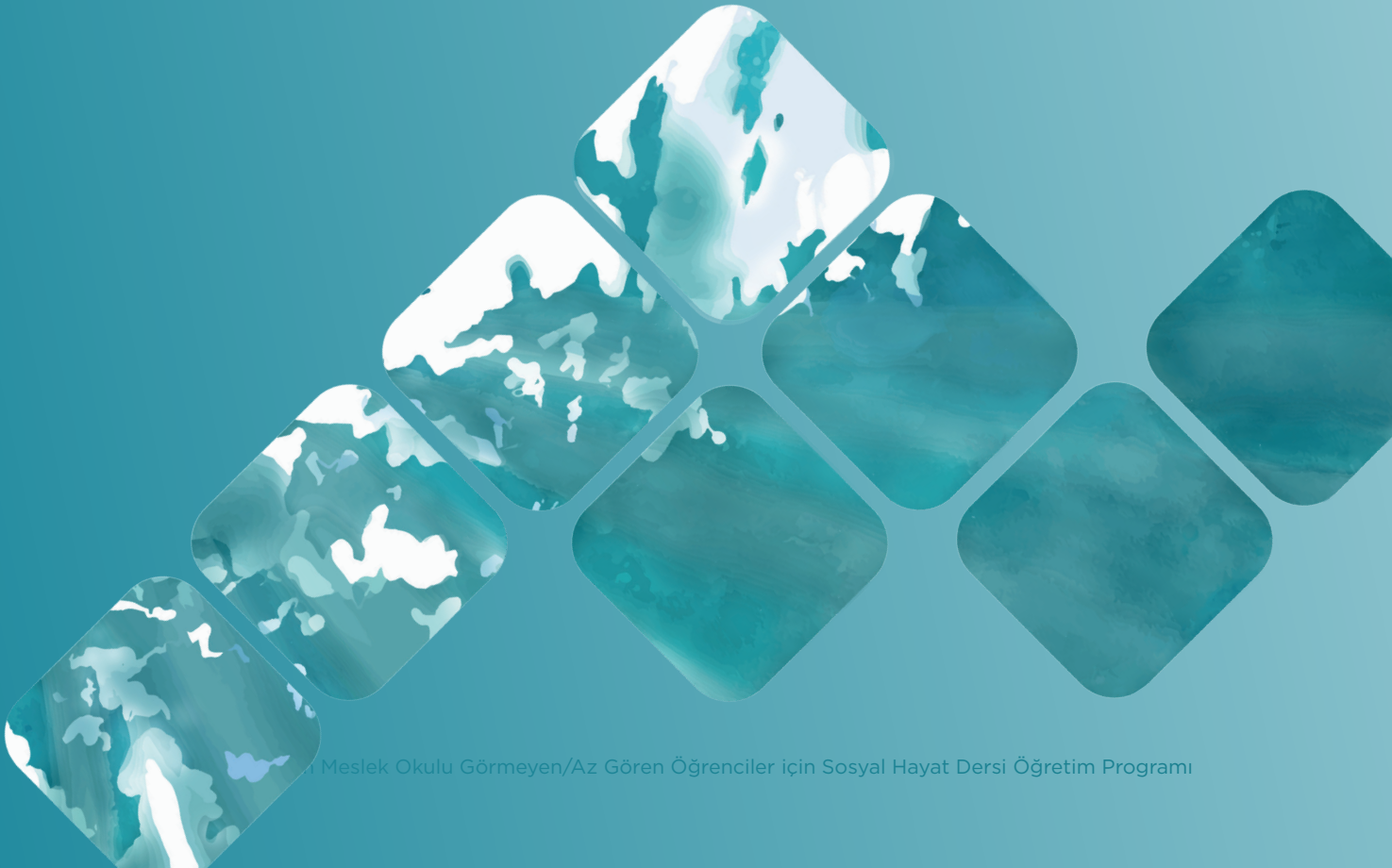
Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Ölçme Değerlendirme Yöntem ve Araçları			
1	Kontrol Listesi	8	Gözlem Kayıt Formu
2	Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı	9	Kavram Haritası
3	Beceri Analizi Kayıt Formu	10	Grafiksel Analiz
4	Kendini Değerlendirme Kayıt Formu	11	Boşluk Doldurma Testi
5	Kendini İzleme Kayıt Formu	12	Dereceli Puanlama Anahtarı
6	Davranış Kayıt Formu	13	Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
7	Ayrık Deneme Kayıt Formu	14	Yapılandırılmış Grid

GÖRMİYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN ÖZEL EĞİTİM MESLEK OKULU SOSYAL HAYAT DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULAMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nı bütün olarak ele alıp öğrenme alanlarında yer alan hedefleri birbirini tamamlayacak şekilde planlayınız. Örneğin alışveriş yapma hedefi; ortamlara göre uyumlu giyinme, serbest zamanı planlama, bütçesini planlama hedefleri ile birlikte çalışılabilir.
- Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı kapsamına alınan öğrenme alanlarında yer alan hedefler özellikle dil ve matematik becerilerini de kapsamaktadır. Bu nedenle Türkçe ve matematik derslerini işlevsel öğrenme alanları ile ilişkilendirerek ele alınız ve bütünlük içerisinde kazandırınız.
- Programda hedefler dil, iletişim, sosyal beceri gibi bazı ilişkili becerileri gerektirmektedir. Bu becerileri öğrencilerin gereksinimlerine uygun olarak öğretim süreçlerinin içerisinde öğretmeyi planlayınız. Örneğin sağlık hizmetlerinden yararlanır hedefleri, sıraya girme becerisi ile restoranda yemek yeme hedefi, teşekkür etme becerisi ile tercihlerini belirleme hedefi, göz kontağı kurarak iletişim kurma becerisi ile birlikte çalışılmalıdır.
- Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı öğrenme alanlarında yer alan hedef ve hedef davranışlara ilişkin analizler, becerinin genel basamaklarına uygun şekilde yapılmıştır. Öğrencilerin bireysel özellikleri düşünülerek beceri basamakları yeniden düzenlenebilir.
- Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı öğrencilerin toplumsal hayata bağımsız olarak katılımını sağlamayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla öğretimlerinizi sınıfta/okulda oluşturacağınız benzetim ortamlarının yanı sıra gerçek ortamlarda da planlayınız.
- Öğrencilerinizle hedef beceriyi çalışmadan önce, öğrencinizin ilgili beceri/davranışın ön koşullarına ve bilişsel alan yeterliklerine sahip olup olmadığını değerlendiriniz. Öğrenci belirlenen ön koşullara sahip değil ise ön koşulları kazandırdıktan sonra öğretimi gerçekleştiriniz.
- Öğrencilere hedefleri kazandırmada; kazandığı hedefler için akıcılık, kalıcılık aşamalarında mümkün olduğunca fazla uygulama fırsatı sununuz.
- Akıcılığı ve kalıcılığı sağlanan becerilerin genelleme çalışmaları için çoklu örnekler ve genel vaka stratejisi gibi genelleme stratejileri kullanınız. Örneğin alışveriş yapma becerisini, marketten/bakkaldan/mağazadan alışveriş yapma gibi farklı ortamlarda; etkinlik tercihlerini ifade etme becerisini, evde ailesine, okulda öğretmenine, sosyal hayatta arkadaşlarına olacak şekilde, farklı kişilerle genelleme çalışmaları için destekleyiniz.

- Öğrencilerin bireysel özelliklerini, görme yetersizliğinden etkilenme düzeylerini, öğrenme kanallarını göz önünde bulundurarak materyal, ortam ve öğretimsel düzenlemeler yapınız.
- Öğretim sürecinde kullanılan materyallerin birden fazla duyuya hitap edecek şekilde, çeşitliliğinin sağlanarak sunulması gerekir. Görmeyen öğrencilerle çalışırken materyalleri dokunsal ve işitsel olarak uyarlayınız, az gören öğrencilerle çalışırken görsel materyallerle birlikte dokunsal ve işitsel materyaller kullanınız.
- Az gören öğrenciler için öğretimi planlarken işlevsel görme değerlendirme raporunu temel alarak uyarlamalar/düzenlemeler gerçekleştiriniz. Bu uyarlamalar/düzenlemeler şunlardır:
 - a) Büyük puntolu yazı kullanımı,
 - b) Detaylardan arındırılmış görseller (ör. haritaların sadeleştirilmesi vb.),
 - c) Yardımcı teknolojik araçların kullanımı (büyüteç vb.), renk ve zemin zıtlıklarının ayarlanması,
 - d) Yazı stillerinin seçimi,
 - e) İşlevsel görme değerlendirmesine uygun oturma düzeni,
 - f) Gün ışığının ve masa lambasının etkili kullanımı,
 - g) Okuma stantlarının kullanımı şeklinde sıralanabilir.
- Öğretim sürecinde görmeyen/az gören öğrencilerin kullandığı yardımcı teknolojik araçların kullanımına yer vermeniz beklenmektedir. Örneğin uyumlu giyinir hedefini çalışırken kıyafetlerin renklerinin seçiminde renk tanıma cihazını kullanınız, metin okuma sırasında büyüteçlerden, okuma pencerelerinden yararlanınız.
- Öğretimler sırasında öğrencilerinizin çalışma becerilerini desteklerken yardımcı teknolojik araçların kullanımına yer vermeniz beklenmektedir. Örneğin “Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer” alanını çalışırken öğrencinin not tutucularla veya Braille tablet ile not tutmasını sağlayınız.
- Öğrenme alanlarını desteklerken öğrencinizin yönelim ve bağımsız hareket becerilerini kullanması için teşvik ediniz. Örneğin marketten alışveriş yapma becerisini çalışırken modellediğiniz ortamda öğrencinin reyonlara bağımsız hareket becerisini kullanarak erişimini sağlayınız.
- Öğretim süreçlerini planlarken hedeflerinizi göz önünde bulundurarak öğrencinizin varolan görmesiyle birlikte dokunma, işitme, tat alma ve koklama duyularını kullanarak bilgi edinmesini destekleyiniz.

-
- Öğretim süreçlerinde kullanacağınız materyalleri öğretime başlamadan önce görmeyen/ az gören öğrencilerinizin incelemesi için ona zaman tanıyınız. Bu süreçte öğrencinizin materyali inceleme sürecine yardımcı olunuz.
 - Öğretim süreçlerini farklı ortamlarda planladığınız durumlarda, öğrenciyle çalışmaya başlamadan önce oryantasyon çalışması yapınız ve öğrencinin bağımsız bir şekilde hareket etmesini sağlayınız.
 - Öğrenme alanları için birçok teknoloji temelli öğretim yöntem ve tekniği yer almaktadır. Hem bu bağlamda hem de genel olarak slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, genel ağ, EBA içeriklerini erişilebilir formatlara dönüştürerek kullanınız.
 - Öğretim süreci planlanırken birden fazla öğretim yöntem ve tekniği kullanılabilir. Öğretim öncesi, sırası ve sonrası değerlendirme sonuçları göz önünde bulundurularak önerilenlerden farklı yöntem ve teknikler de kullanınız.
 - Öğrenme alanlarında yer alan hedefleri çalışırken olabildiğince gerçek ortamlarda öğretimlerinizi planlayınız. Örneğin “Toplu taşıma araçlarını kullanır.” hedefinde, öğrencinin ailesi ile iş birliği içinde bulunarak gerçek ortamlarda öğretimlerinizi planlayınız.
 - Öğrenme alanlarında yer alan hedeflerin edinim, akıcılık, kalıcılık ve genelleme aşamalarında, günlük yaşamda kullanılması için öğrenciye fırsatlar sağlanması konusunda aileler ile iş birliği sağlayınız.
 - Öğrenme alanlarında yer alan bazı hedef davranışlar bireysel çalışmaya uygun olarak planlanmıştır. Örneğin kendini ve kişisel haklarını koruma öğrenme alanında yer alan hedefler bireysel olarak öğrencinin gereksinimleri ve öğrenme özellikleri doğrultusunda çalışılmalıdır. Bu bireysel çalışmalarda okul yönetimi, rehber öğretmen ve aile ile iş birliği yapınız.
 - Bu program, görmeyen öğrenciler hedeflenerek hazırlanmış, az gören öğrenciler için her bir alanın altında yer alan açıklamalar kısmında uyarlamalara/düzenlemelere yer verilmiştir. Öğretilere başlamadan önce açıklamaları okumayı unutmayınız.

Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Özel Eğitim Meslek Okulu
Sosyal Hayat Dersi
Öğretim Programı'nın
Yapısı

ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı sekiz öğrenme alanından oluşmaktadır. Aşağıdaki şekilde (Şekil 5) bu öğrenme alanlarına yer verilmiştir.

Şekil 5. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Programı Öğrenme Alanları

Şekil 5'te görüldüğü üzere Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı; Toplumsal Yaşam Becerileri, Duygu ve Davranış Yönetimi, Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma, Güvenli Hayat, Sağlıklı Hayat, Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer, Bilinçli Üretim ve Tüketim, Serbest Zaman olmak üzere sekiz ana öğrenme alanından oluşmaktadır. Aşağıda her bir öğrenme alanı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1. Toplumsal Yaşam Becerileri

Toplumsal yaşam becerileri, bireyin yaşadığı topluma uyum sağlaması için gereken becerilerdir. Bu beceriler bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma, sorumluluklara uyum sağlama ve bunlar karşısında olumlu davranış geliştirmelerini sağlamaktadır. Buradan yola çıkılarak toplumsal yaşam becerileri öğrenme alanında, bireyin sosyal yaşamında kullandığı ortamlara yönelik beceriler ele alınmıştır. Bu kapsamda da öğrencilerin toplumsal yaşam becerilerinin geliştirilmesi için mağazadan ve genel ağ üzerinden alışveriş yapma, banka şubesini, dijital bankacılığı kullanma, seyahat etme, restoranda yemek

yeme, ortama uygun giyinme ve uyumlu giyinme becerilerine yönelik öğrenme alanına yer verilmiştir. Dolayısıyla bu öğretim programındaki becerilerin geliştirilmesiyle öğrencilerin toplumda bağımsız olarak yaşamaları için gerekli becerilerin temelini oluşturan davranışları kazandırmak amaçlanmaktadır.

2. Duygu ve Davranış Yönetimi

Bu öğrenme alanında öğrencilerin duygu durumlarını düzenlemeleri ve bu durumlara uygun davranış göstermeleri amaçlanmaktadır. Bireyin bu duygularını ve davranışlarını olaylara/durumlara, kişilere veya ortamlara göre belirlemeye yönelik beceriler ele alınmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin kendi duygularını uygun şekilde ifade etmesi ve diğer kişilerin duygularına uygun tepkiler vermesi; günlük hayat içerisinde karşılaşabileceği olumlu, olumsuz ya da farklı durumları ifade etmesi ve bu durumlara nasıl tepki vermesi gerektiğine yönelik beceriler; tercih ettiği ya da etmediği durumlara uygun tepki vermesine yönelik beceriler yer almaktadır. Bu öğrenme alanında duyuşsal alan becerilerini de destekleyecek hedeflere yer verilmiştir.

3. Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma

Bireylerin yaşamlarını fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için kendini ve kişisel haklarını koruma becerilerine sahip olmaları gerekmektedir. Görmeyen/az gören öğrenciler, yaşadıkları sınırlılıklardan dolayı kendini ve kişisel haklarını koruma konusunda olağan gelişim gösteren bireylere göre dezavantajlı olabilmektedirler. Bu nedenle bu öğrenme alanı içerisinde bireylerin kendini korumasına ve kişisel haklarının farkında olmalarına, farklı durumlar karşısında çözüm yolları üretmelerine ilişkin becerilerin öğretimi hedeflenmiştir. Bu kapsamda güven çemberi, mahremiyet, uygun olmayan dokunmalar, sırlar, ihmal ve istismar durumları ile ilgili hedef davranışların öğretimine yer verilmektedir.

4. Güvenli Hayat

Güvenli hayat temelinde; bireyin yaşamın tüm alanlarında karşılaşabileceği tehlike ve riskleri fark edebilmesi, yaşadığı yerde oluşabilecek doğa kaynaklı afetleri bilmesi ve buna uygun beceriler geliştirmesi, gerekli önlemleri alarak sorumluluk kazanması, sorunların çözümünde yer alması, kendisine ve sosyal çevresine karşı duyarlılık bilincini alışkanlık hâline getirmesi yatmaktadır. Bu öğrenme alanı öğrencilerin toplumsal yaşamda yer aldığı tüm ortamlarda kendini ve çevresindeki bireyleri güvende tutmasına yönelik sahip olması gereken becerileri içermektedir. Bu kapsamda suç teşkil eden durumları bilme ve ifade etme, bulunduğu ortamı güvenli kullanma, uyarı işaret/levhalarını bilme ve bu levhalara uygun davranma, doğa kaynaklı afetler ve önlemlere yönelik beceriler ile sosyal medya ve genel ağın güvenli kullanımına yönelik beceriler öğrenme alanının içeriğini oluşturmaktadır.

5. Sağlıklı Hayat

Sağlıklı hayat öğrenme alanının temelinde bireyin sağlıklı yaşamın önemini farkında olarak kendi yaşantısını sağlıklı yönetmesi, sürdürmesi, yaşam kalitesini artırması ve korumasında sağlık bilincinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda sağlıklı beslenmenin ve spor yapmanın önemini açıklama, sağlıklı beslenme ve spor yapma, basit kaza ve yaralanmalar ile kendisinin ve öğretmenin müdahale edeceği basit kaza ve yaralanmaları açıklama, kendisinin müdahale edeceği basit kaza ve yaralanmalarda yapılması gerekenleri söyleme ve müdahale etme, hastalıklardan korunma yollarını bilme, kişisel bakımla ilgili yapılması gerekenleri açıklama ve uygulamaya yönelik hedefler yer almaktadır.

6. Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer

Bu öğrenme alanının temelinde bireyin ülkesinin temel özelliklerine ilişkin bilgileri kazanması; Atatürk'ün yaptığı yeniliklerin farkında olması; kişisel sorumluluklarının bilincinde olması; ülkesine, çevresine ve kişisel sorumluluklarına karşı değer, tutum ve anlayış geliştirmesi yer almaktadır. Bu öğrenme alanının içeriğini Atatürk'ün yaptığı yenilikleri açıklama, Atatürk'ün toplum için önemini farkına varma, doğal ve beşerî sistemlerin öğrenilmesi, yaşadığı yer, ülkesi ve dünya ile ilgili bilgi edinme, dünyanın fiziki ve beşerî özelliklerini kavrayarak dünyanın önemini farkına varabilme; aile, toplum ve yaşadığı yer ile ilgili sorumluluklarını açıklama; sivil toplum kuruluşları ile insanlığa hizmet eden kişileri açıklama ile ilgili hedefler oluşturmaktadır.

7. Bilinçli Üretim ve Tüketim

Bilinçli üretim ve tüketim; bireylerin üretim ve tüketim sürecinde işlevsel inceleme ve değerlendirme yaparak ürün ve hizmetlerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olduğunun farkında olmalarını, ürün ve hizmetlerin kalite düzeyleri ve fiyatlarının bütçesine uygunluğu konusunda bilinçli olmalarını, haklarını bilmelerini ve bu haklara sahip çıkmalarını amaçlamaktadır. Bu kapsamda üretimin ülkemiz ve insanlar için önemini, üretim öncesi ve sonrası dikkat edilmesi gereken faktörleri açıklama; bütçe hazırlama ve kendi bütçesini planlama/yapma; tasarruf için yapılması gerekenleri sıralama; tüketici haklarını ve geri dönüşümün önemini açıklama ile ilgili hedefler yer almaktadır.

8. Serbest Zaman

Serbest zaman etkinlikleri en az ev becerileri, toplumsal yaşam becerileri ve mesleki beceriler kadar önemlidir. Bireyin boş zaman etkinliklerine bağımsız ya da kısmi katılımını teşvik etmek, her öğrencinin sahip olduğu serbest zaman becerileri repertuarını genişletmek ve öğrencilerin aynı yaştaki akranlarıyla ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olmak serbest zamanın amacıdır. Bu kapsamda serbest zamanı açıklama, serbest zamanı planlama ve uygulama, serbest zaman etkinliklerine katılmayı tercih etme ile ilgili hedefler öğrenme alanında yer almaktadır.

HEDEFLERİN YAPISI

Görmeyen/ Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme alanlarına, hedef ve hedef davranışlarına ilişkin kodlamalar aşağıda yer almaktadır.

Öğrenme Alanı	Hedef Numarası	Hedef Davranış Numarası
1.	1.1.	1.1.1.

Şekil 6. Kodlama Örneği

Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda her bir öğrenme alanına ilişkin hedefler ve hedeflere ilişkin hedef davranışlar oluşturulmuştur. Aşağıdaki tabloda (Tablo 5) bu hedef ve hedef davranış sayılarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Programı'nın Öğrenme Alanları, Hedef ve Hedef Davranış Sayıları

Öğrenme Alanları	Hedef Sayıları	Hedef Davranış Sayıları
Toplumsal Yaşam Becerileri	12	74
Duygu Davranış Yönetimi	5	25
Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma	15	54
Güvenli Hayat	11	50
Sağlıklı Hayat	14	49
Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer	26	108
Bilinçli Üretim ve Tüketim	10	45
Serbest Zaman	3	16
Toplam	98	421

Sosyal Hayat Dersi Öğretim Programı'nda yer alan hedefler; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor olmak üzere taksonomik olarak sınıflandırılmıştır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 6) bu sınıflandırmaya yer verilmiştir.

Tablo 6. Görmeyen/Az Gören Öğrenciler için Özel Eğitim Meslek Okulu Sosyal Hayat Dersi Programı'nın Öğrenme Alanlarında Yer Alan Hedeflerin Taksonomik Sınıflandırılması

Öğrenme Alanları	Bilişsel	Duyuşsal	Psikomotor
Toplumsal Yaşam Becerileri	10	-	2
Duygu Davranış Yönetimi	2	3	-
Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma	14	1	-
Güvenli Hayat	9	1	1
Sağlıklı Hayat	10	2	2
Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer	24	2	-
Bilinçli Üretim ve Tüketim	7	2	1
Serbest Zaman	1	1	1
Toplam	77	12	7

Hedef, Hedef Davranışlar ve Açıklamalar

1. TOPLUMSAL YAŞAM BECERİLERİ

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
1.1. Mağazadan/ marketten alışveriş yapar.*	<p>1.1.1. Alışveriş listesini hazırlar.*</p> <p>1.1.2. Alışveriş listesindeki ürünlerin satıldığı mağazaya/markete gider.</p> <p>1.1.3. İlgili reyonu bulur.</p> <p>1.1.4. Reyondan listesindeki ürünü alır.</p> <p>1.1.5. İhtiyaç duyduğunda görevlilerden yardım ister.</p> <p>1.1.6. Ödeme yapar.</p> <p>1.1.7. Mağazadan/marketten ayrılır.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu
1.2. Genel ağdan alışveriş yapar.*	<p>1.2.1. Alacağı ürünleri genel ağda araştırır.</p> <p>1.2.2. Güvenli alışveriş yapacağı siteyi tercih eder.</p> <p>1.2.3. Ürünlerden uygun olanı/olanları seçer.</p> <p>1.2.4. Ürünü/ürünleri sepetine atar.</p> <p>1.2.5. Gerekli iletişim bilgilerini yazar.</p> <p>1.2.6. Güvenli şekilde ödeme yapar.</p> <p>1.2.7. Gelecek kargoyu takip eder.</p> <p>1.2.8. Gelen kargoyu teslim alır.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu
1.3. Banka şubesini kullanır.*	<p>1.3.1. Banka şubesine gider.</p> <p>1.3.2. Güvenlik yardımı ile sıra numarası alır.</p> <p>1.3.3. Sırasını bekler.</p> <p>1.3.4. Sırası geldiğinde güvenlik yardımıyla gişeye gider.</p> <p>1.3.5. Gişede işlemlerini yapar.</p> <p>1.3.6. Bankadan ayrılır.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu
1.4. Dijital bankacılığı kullanır.*	<p>1.4.1. Dijital bankacılık uygulamasına girer.</p> <p>1.4.2. Şifresini güvenli bir şekilde yazar.*</p> <p>1.4.3. İhtiyacı olan işlemle ilgili sekmeyi kullanır.</p> <p>1.4.4. Dijital bankacılık uygulamasından güvenli çıkış yapar.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu
1.5. Sağlık hizmetlerinden yararlanır.*	<p>1.5.1. Randevu alır.</p> <p>1.5.2. Hastaneye gider.</p> <p>1.5.3. Poliklinik kaydı oluşturur.</p> <p>1.5.4. Güvenlik/danışmandan destek alarak sırasını bekler.</p> <p>1.5.5. Sırası geldiğinde muayene olur.</p> <p>1.5.6. Hastaneden ayrılır.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu

*Yukarıda yıldızla belirtilen hedef ve hedef davranışlara ait açıklamalar tablonun sonundaki "AÇIKLAMALAR" bölümünde yer almaktadır.

<p>1.6. Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kuralları bilir.</p>	<p>1.6.1. Toplu taşıma aracına hangi kapıdan bineceğini bilir. 1.6.2. Ücret/kart basımının nasıl yapılacağını bilir. 1.6.3. Boş bir koltuk ya da alanda sessizce beklemesi gerektiğini bilir. 1.6.4. Teknolojik araçları kullanarak/diğer bireylerden yardım alarak ineceği durağı takip etmeyi bilir. 1.6.5. İnmeden önce düğmeye basması gerektiğini bilir. 1.6.6. Toplu taşıma aracından inerken hangi kapıyı kullanması gerektiğini bilir. 1.6.7. Ineceği durağa yaklaştığında ayağa kalkarak kapıya doğru ilerlemesi gerektiğini bilir.</p>	<p>Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Sosyal Öykü Tekniği Doğrudan Öğretim Yöntemi Rol Oynama Yöntemi</p>	<p>Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu</p>
<p>1.7. Şehir içi toplu taşımayı kullanır.*</p>	<p>1.7.1. Gideceği yere uygun toplu taşıma aracına karar verir. 1.7.2. Durağa gider. 1.7.3. Bineceği aracı bekler. 1.7.4. Toplu taşıma aracına biner. 1.7.5. Ödeme yapar. 1.7.6. Belirlediği durakta iner.</p>	<p>Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi</p>	<p>Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu</p>
<p>1.8. Şehirler arası toplu taşımayı kullanır.*</p>	<p>1.8.1. Gideceği yere uygun toplu taşıma aracına karar verir. 1.8.2. Biletini alır. 1.8.3. Bineceği alana/yere gider. 1.8.4. Bineceği aracı bekler. 1.8.5. Toplu taşıma aracına biner. 1.8.6. Görevliden yardım alarak kendisine ait olan koltuğu bulur.* 1.8.7. Eşyalarını uygun yere yerleştirir.* 1.8.8. Toplu taşıma araçlarıyla seyahat etme kurallarına uygun olarak seyahat eder. 1.8.9. Belirlediği şehirde uygun alanda iner.</p>	<p>Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi</p>	<p>Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu</p>
<p>1.9. Yaya olarak seyahat eder.</p>	<p>1.9.1. Gideceği güzergâhı belirler. 1.9.2. Navigasyona güzergâhı yazar. 1.9.3. Sesli Navigasyona/dokunsal/görsel yer-yön tabela/işaretlere uyar. 1.9.4. Hedefe gider. 1.9.5. Navigasyonu kapatır.</p>	<p>Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi</p>	<p>Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu</p>

1.10. Restoranda yemek yer.*	1.10.1. İsteddiği yemeğe karar verir. 1.10.2. İsteddiği yemeğe uygun restorana gider. 1.10.3. Görevliden yardım isteyerek boş bir masaya oturur. 1.10.4. Teknolojik araçları kullanarak ya da garson yardımıyla menüyü inceler.” 1.10.5. Siparişini verir. 1.10.6. Yemeğini yer. 1.10.7. Ödeme yapar. 1.10.8. Restorandan ayrılır.	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Beceri Analizi Kayıt Formu
1.11. Ortama uygun giyinir.	1.11.1. Eve uygun giyinir. 1.11.2. Okula uygun giyinir. 1.11.3. İş yerine uygun giyinir. 1.11.4. Toplumsal alanlara uygun giyinir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	Kendini Değerlendirme Kayıt Formu Kendini İzleme Kayıt Formu Beceri Analizi Kayıt Formu
1.12. Uyumlu giyinir.*	1.12.1. Beden ölçülerine uyumlu giyinir. 1.12.2. Hava şartlarına uyumlu giyinir. 1.12.3. Yardımcı teknolojik araçları (renk tanıma) kullanarak/yetişkin yardımı alarak renklere uyumlu giyinir. 1.12.4. Cinsiyete uygun giyinir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	Kendini Değerlendirme Kayıt Formu Kendini İzleme Kayıt Formu Beceri Analizi Kayıt Formu

AÇIKLAMALAR

1.1. Bu hedefte öğrencinin performansı ve bulunacağı ortamlar düşünülerek yiyecek, giyecek, ev eşyası, kişisel bakım ve sağlık ürünleri ile çalışılabilir. Ayrıca pazar, market, genel ağ, bakkal, alışveriş merkezi, eczane gibi ortamlara ve otomatik satış makinelerine uyarlanarak genelleme çalışmaları yapılabilir.

1.2. Öğrencilerle genel ağ sitesinden alışveriş yapma becerisinin öğretimine başlamadan önce güvenli alışveriş sitelerinin nasıl belirleneceği ile ilgili eğitimlerin verilmesi beklenmektedir. Bu hedef çalışılırken şifreleme ile ilgili çalışmalar planlayınız.

1.2. Bu hedef davranış çalışılırken aile ile iş birliği içinde çalışılmalıdır.

1.3. ve 1.5. Bu hedefler çalışılmadan önce öğrenciye yardım isteme becerisi öğretilmelidir.

1.4. Bu hedef, telefon ve dijital bankacılık olarak düşünülmüştür. Beceri, öğrencinin kişisel bilgilerini koruması ile ilgili beceri basamakları düşünülerek çalışılabilir.

1.4.2. Bu hedef davranış çalışılırken dijital bankacılık şifresini kimseyle paylaşmaması, şifresinin başkası tarafından görülmemesi gerektiği ile ilgili bilgiler verilir.

1.5. Bu hedef; aile sağlığı merkezi, özel laboratuvar, özel hastane, hastanede bulunan birimler gibi ortamlara uyarlanabilir, genelleme çalışmaları yapılabilir.

1.5. Bu hedef davranış çalışılırken öğrenciyi yönelim ve bağımsız hareket becerilerini (rota takibi, baston teknikleri, rehberle yürüme becerileri vb.) kullanmaya teşvik ediniz. Özellikle numaralandırma sistemi ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmeniz beklenmektedir.

1.7. Bu hedef, şehrinizde bulunan şehir içi toplu taşıma araçlarına (feribot, metro, tramvay, metrobüs vb.) göre uyarlanabilir, genelleme çalışmaları yapılabilir.

1.8. Bu hedef, aile ile iletişime geçilerek ya da öğrenci ile görüşülerek öğrencinin kullanabileceği şehirler arası toplu taşıma araçlarına (uçak, feribot, tren, yüksek hızlı tren vb.) uyarlanarak genelleme çalışmaları yapılabilir. Beceri çalışılırken öğrenci için tehlike oluşturabilecek durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

1.7.-1.8. Bu hedef davranışları çalışırken öğrencileri, yönelim ve bağımsız hareket becerilerini (rota takibi, baston teknikleri, rehberle yürüme becerileri vb.) kullanmaya teşvik ediniz. Bununla birlikte kabartma harita gibi uyarıların kullanımı konusunda cesaretlendiriniz. Eğer öğrenci bu beceriye sahip değilse kabartma harita okuma becerisini kazandırınız.

1.8.6. Bu hedef davranış çalışılırken toplu taşıma araçlarındaki oturma düzeninin numaralandırma sistemi ile ilgili eğitimler verilmesi beklenmektedir.

1.8.7. Bu hedef davranış çalışılırken şehirler arası toplu taşıma araçlarında hangi eşyaların nereye konulacağı ile ilgili bilgilerin verilmesi beklenmektedir.

1.10. ve 1.12. Öğrencilerin yardımcı teknoloji kullanımı konusunda güçlükler yaşadığını düşünüyorsanız yardımcı teknolojik araçların kullanımı konusunda eğitimler veriniz. Bununla birlikte ilgili becerilerdeki ön koşul becerileri belirleyerek değerlendiriniz. Eğer öğrenci bu becerilere sahip değilse ön koşul becerilerinin öğretimini gerçekleştirdikten sonra hedeflenen becerinin öğretimine geçebilirsiniz.

1.1.1. Az gören öğrencilerin alışveriş listesini gören yazı formatında hazırlamasını sağlayınız. Yardımcı teknolojik araçların kullanımı konusunda öğrenciye rehberlik ediniz.

1.2. Görmeyen/az gören öğrencilere ses destekli okuma programlarının kullanımı konusunda rehberlik ediniz.

1.3.-1.4. Az gören öğrencilere ekran büyütme, görmeyen öğrencilere telefonlarının sesli okuma programlarını ya da bilgisayarlarının ses destekli okuma programlarını kullanması konusunda rehberlik ediniz.

Bu alanda az gören öğrencilere hedef davranışların öğretiminde video modelle öğretim, animasyon destekli öğretim yöntemlerinden de yararlanabilir.

2. DUYGU DAVRANIŞ YÖNETİMİ

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
2.1. Duygulara uygun tepki verir.*	2.1.1. Kendi duygularını uygun şekilde ifade eder. 2.1.2. Diğer kişilerin duygularına bağlı olarak gelişen davranışlarına uygun tepkiler verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği Replik Silikleştirme Ayrık Denemelerle Öğretim	Davranış Kayıt Formu Grafiksel Analiz Ayrık Deneme Kaydı Formu
2.2. Günlük hayatta karşılaştığı olumlu durumlara uygun tepki verir.*	2.2.1. Bir eylem ya da duruma ilişkin övgü/ teşekkür/takdir aldığı anda uygun tepki verir. 2.2.2. Rekabet gerektiren etkinlikleri kazandığında uygun tepki verir. 2.2.3. Verilen sorumluluğu yerine getirdiğinde uygun tepki verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği Replik Silikleştirme Ayrık Denemelerle Öğretim Rol Oynama Yöntemi	Davranış Kayıt Formu Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı Grafiksel Analiz Ayrık Deneme Kaydı Formu
2.3. Günlük hayattaki farklı olumsuz durumlara örnek verir.	2.3.1. Hata yapma durumuna örnek verir. 2.3.2. Başarısızlığın ortaya çıktığı durumlara örnek verir. 2.3.3. Kendi ya da karşısındaki kişinin öfkelenebileceği durumlara örnek verir. 2.3.4. Haksızlığa uğrama durumuna örnek verir. 2.3.5. Reddedilme durumuna örnek verir. 2.3.6. Alay edilme durumuna örnek verir. 2.3.7. Akran zorbalığı durumuna örnek verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği Replik Silikleştirme Ayrık Denemelerle Öğretim Rol Oynama Yöntemi	Beceri Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
2.4. Günlük hayattaki farklı olumsuz durumlara uygun tepki verir.*	2.4.1. Hata yaptığında uygun tepki verir. 2.4.2. Başarısızlığın ortaya çıktığı durumlara uygun tepki verir. 2.4.3. Kendi ya da karşısındaki kişi öfkelenildiğinde uygun tepki verir. 2.4.4. Haksızlığa uğradığında uygun tepki verir. 2.4.5. Reddedildiğinde uygun tepki verir. 2.4.6. Alay edildiğinde uygun tepki verir. 2.4.7. Akran zorbalığına uğradığında uygun tepki verir.*	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği Replik Silikleştirme Ayrık Denemelerle Öğretim Rol Oynama Yöntemi	Davranış Kayıt Formu Grafiksel Analiz Ayrık Deneme Kaydı Formu
2.5. Tercihlerini uygun şekilde ifade eder.*	2.5.1. Etkinlik tercihlerini ifade eder. 2.5.2. Materyal tercihlerini ifade eder. 2.5.3. Yardımcı teknolojik araç tercihlerini ifade eder. 2.5.4. Ortam tercihlerini ifade eder. 2.5.5. Yönelim ve bağımsız hareket beceri tercihlerini ifade eder. 2.5.6. Kişisel tercihlerini ifade eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği Replik Silikleştirme Ayrık Denemelerle Öğretim Rol Oynama Yöntemi	Davranış Kayıt Formu Grafiksel Analiz Ayrık Deneme Kaydı Formu

2.1. ve 2.2. Bu hedeflerde öğrencinin karşısındaki kişiyi rahatsız etmeden tepki vermesi, öğrencinin mutluluğunu coşkulu bir ses tonu ya da gülümseyen bir yüz ifadesiyle dile getirmesi beklenmelidir.

2.2. Bu hedefte örneğin öğrencinin övgü aldığı anda gülümsemesi olumlu duruma uygun tepki olarak kabul edilebilir. Öğrenci kutu oyunları oynarken kazandığında rakibiyle tokalaşması olumlu duruma uygun tepki olarak kabul edilebilir. Öğrencinin bireysel özelliklerine, bulunduğu ortama, karşılaştığı olumsuz duruma uygun olarak çeşitlendirilmelidir.

2.2. ve 2.4. Bu hedeflerde öğrencinin olumlu ve olumsuz durumları fark ettiğini jest, mimik, eylem veya sözel olarak ifade etmesi beklenmelidir. Öğrenciler jest, mimik kullanımında güçlükler yaşıyorsa beden dili kullanımı, jest ve mimiklerin kullanımı konusunda eğitimler verilmesi beklenmektedir.

2.4.7. Bu hedef davranışta izin istemeden eşyalarını/parasını alma, işini yaptırma, fiziksel zorlama vb. örnekler akran zorbalığı olarak kabul edilebilir.

2.5. Bu hedefte ses tonunu, jest ve mimiklerini, vücut hareketlerini ayarlayarak öğrencinin tercihlerini belirtmesi ifade edilmiştir.

Öğretmen bu alanda az gören öğrencilere hedef davranışların öğretiminde video modelle öğretim, animasyon destekli öğretim yöntemlerinden de yararlanabilir.

3. KENDİNİ VE KİŞİSEL HAKLARINI KORUMA

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
3.1. Güven çemberinde yer alan kişileri ayırt eder.*	3.1.1. Güven çemberinde yer alan kişileri tanıır. 3.1.2. Güven çemberinde yer alan kişileri söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
3.2. Mahremiyetin farkında olur.	3.2.1. Kendi fiziksel özel alanının farkında olur.* 3.2.2. Kendi duygusal özel alanının farkında olur.* 3.2.3. Diğer insanların özel alanının farkında olur.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
3.3. Güven çemberi dışındaki kişilerden mahremiyetini korur.	3.3.1. Güven çemberi dışındaki kişilerin vücuduna dokunma teklifini reddeder. 3.3.2. Güven çemberi dışındaki kişilerin kişisel eşyalarını kullanma teklifini reddeder. 3.3.3. Güven çemberi dışındaki kişilerin bir yerden başka bir yere gitme teklifini reddeder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
3.4. Uygun olmayan dokunmalarla karşılaştığında yapılması gerekenleri ifade eder.*	3.4.1. Uygun olmayan dokunmaları ifade eder. 3.4.2. Uygun olmayan dokunma ile karşılaştığında reddetmesi gerektiğini söyler. 3.4.3. Uygun olmayan dokunmaya maruz kaldığında güven çemberindeki kişilere söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.4.4. Uygun olmayan dokunmaya maruz kaldığında sınıf öğretmeni/okul rehber öğretmenine söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.4.5. Uygun olmayan dokunmaya maruz kaldığında belirlenen ihbar hatlarına bildirmesi gerektiğini ifade eder. 3.4.6. Uygun olmayan dokunmaya maruz kaldığında en yakın kolluk kuvvetlerine bildirmesi gerektiğini ifade eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
3.5. Sırlara örnek verir.	3.5.1. İyi sırrı tanımlar. 3.5.2. İyi sırna örnek verir. 3.5.3. Kötü sırrı tanımlar. 3.5.4. Kötü sırna örnek verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu

<p>3.6. Kötü sırları söylemesi gereken kişileri ifade eder.</p>	<p>3.6.1. Kötü sırları güven çemberindeki kişilere söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.6.2. Kötü sırrı sınıf öğretmeni/okul rehber öğretmenine söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.6.3. Kötü sırrı belirlenen ihbar hatlarına söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.6.4. Kötü sırrı en yakın kolluk kuvvetlerine söylemesi gerektiğini ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
<p>3.7. İhtiyaçlara yönelik ihmal durumlarını ifade eder.</p>	<p>3.7.1. Yeterli beslenme ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder. 3.7.2. Barınma ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder. 3.7.3. Sağlık ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder. 3.7.4. Giyinme ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder. 3.7.5. Korunma/gözetim ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder. 3.7.6. Eğitim ihtiyacının karşılanmamasının ihmal olduğunu ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu Boşluk Doldurma Testi</p>
<p>3.8. İhmal durumları ile karşılaştığında başvurması gereken yerleri ifade eder.</p>	<p>3.8.1. Sınıf öğretmeni/okul rehber öğretmenine söylemesi gerektiğini ifade eder. 3.8.2. İhbar hatlarına bildirmesi gerektiğini ifade eder. 3.8.3. En yakın kolluk kuvvetlerine bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu Boşluk Doldurma Testi</p>
<p>3.9. Ekonomik istismar durumlarını ifade eder.</p>	<p>3.9.1. Zorla çalıştırılmanın istismar olduğunu ifade eder. 3.9.2. Başkaları tarafından ekonomik haklarının engellenmesinin istismar olduğunu ifade eder.*</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu Boşluk Doldurma Testi</p>
<p>3.10. Fiziksel istismar durumlarını ifade eder.</p>	<p>3.10.1. Sallama/sarsma/sıkma/sıkıştırma türlerine maruz kalmanın fiziksel istismar olduğunu ifade eder. 3.10.2. Vurma/tekme atma/dövme/itme türlerine maruz kalmanın fiziksel istismar olduğunu ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
<p>3.11. Duygusal istismar durumlarını ayırt eder.</p>	<p>3.11.1. Tehdit davranışını ayırt eder. 3.11.2. Korkutma davranışını ayırt eder. 3.11.3. Ayrımcılığı ayırt eder. 3.11.4. Gülünç duruma düşürülmeyi ayırt eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>

3.12. İstismar durumları ile karşılaştığında yapılması gerekenleri ifade eder.	<p>3.12.1. Reddetmesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>3.12.2. Güven çemberindeki kişilere söylemesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>3.12.3. Sınıf öğretmeni/okul rehber öğretmenine bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>3.12.4. Belirlenen ihbar hatlarına bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>3.12.5. En yakın kolluk kuvvetlerine bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p> <p>Ayrık Denemelerle Öğretim</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
3.13. Kendi haklarını sıralar.	<p>3.13.1. Kişisel haklarına örnek verir.</p> <p>3.13.2. Eğitsel haklarına örnek verir.</p> <p>3.13.3. Sağlık haklarına örnek verir.</p> <p>3.13.4. Barınma haklarına örnek verir.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p> <p>Ayrık Denemelerle Öğretim</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p> <p>Rol Oynama Yöntemi</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p> <p>Boşluk Doldurma Testi</p>
3.14. Kendi haklarını korur.	<p>3.14.1. Kişisel haklarını korur.</p> <p>3.14.2. Eğitsel haklarını korur.</p> <p>3.14.3. Sağlık haklarını korur.</p> <p>3.14.4. Barınma haklarını korur.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p> <p>Replik Silikleştirme</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p> <p>Rol Oynama Yöntemi</p> <p>Problem Çözme Yöntemi</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p> <p>Boşluk Doldurma Testi</p>
3.15. Kendini ve kişisel haklarını korumaya yönelik etkinliklere katılmayı tercih eder.	<p>3.15.1. Kendini ve kişisel haklarını korumaya yönelik etkinlikleri takdir eder.</p> <p>3.15.2. Kendini ve kişisel haklarını korumaya yönelik etkinliklere katılmaya önem verir.</p>	<p>Sosyal Öykü Tekniği</p> <p>İş Birliğine Dayalı Öğretim Yöntemi</p>	<p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p> <p>Boşluk Doldurma Testi</p>

İstismar durumlarının öğrenci ile bireysel çalışılması, öğrenci performansına uygun materyaller seçilmesi, aile, rehber öğretmen ve okul yönetiminin bilgisi dâhilinde çalışılmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca hedef davranışlarda yer alan “ihbar hatları” ile 183 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı destek hattı ve 112 acil çağrı hattı aracılığı ile bu durumun bildirilmesi gerekmektedir.

3.1. Bu hedefte güven çemberinin oluşturulma çalışmaları yapılmalı, bu doğrultuda aile ve rehber öğretmenlerle iş birliği yapılmalıdır.

3.2.1. Bu hedef davranış özel bölgeleri, kişisel eşyaları ve kendi odasını kapsamaktadır.

3.2.2. Bu hedefte duygusal özel alan ifadesi öğrencilerin başkası ile paylaşmak istemediği özel duygusal durumları kapsamaktadır. Öğrencilerin bu durumlarına dikkat etmeniz beklenmektedir.

3.4. Bu hedef çalışılırken rehber öğretmenlerle iş birliği içerisinde çalışılması beklenmektedir.

3.9.2. Bu hedef davranışta öğrencinin kazandığı paranın veya devlet tarafından sağlanan imkânların ailesi, birlikte yaşadığı kişiler ya da iş yerinde bulunan kişiler tarafından izni/isteği olmadan kullanılması durumu ifade edilmiştir.

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
4.1. Suç teşkil eden durumları sıralar.*	<p>4.1.1. Okul disiplin kurallarına uymamanın suç olduğunu söyler.</p> <p>4.1.2. Gaspın suç olduğunu söyler.</p> <p>4.1.3. Hırsızlığın suç olduğunu söyler.</p> <p>4.1.4. Basit yaralamanın suç olduğunu söyler.</p> <p>4.1.5. Özel bölgelere dokunmanın suç olduğunu söyler.</p> <p>4.1.6. Başkasına hakaret etmenin suç olduğunu söyler.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p> <p>Doğrudan Öğretim Modeli</p> <p>Ayrık Denemelerle Öğretim</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p> <p>İş Birliğine Dayalı Öğretim Yöntemi</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
4.2. Suç teşkil eden durumlar ile karşılaştığında yapılması gerekenleri ifade eder.	<p>4.2.1. Güven çemberindeki kişilere söylemesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>4.2.2. Sınıf öğretmeni/okul rehber öğretmenine bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>4.2.3. Belirlenen ihbar hatlarına bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p> <p>4.2.4. En yakın kolluk kuvvetlerine bildirmesi gerektiğini ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p> <p>Ayrık Denemelerle Öğretim</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
4.3. Bulunduğu ortamda araç gereç ve maddelerin kullanımına dikkat eder.*	<p>4.3.1. Elektrikli aletleri güvenli bir şekilde kullanır.</p> <p>4.3.2. Gazlı aletleri güvenli bir şekilde kullanır.</p> <p>4.3.3. Yanıcı/yakıcı/delici/kesici maddeleri güvenli bir şekilde kullanır.</p> <p>4.3.4. Kimyasal maddeleri güvenli bir şekilde kullanır.</p>	<p>Yanlışsız Öğretim Yöntemleri</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>
4.4. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.*	<p>4.4.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.</p> <p>4.4.2. Temizlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.</p> <p>4.4.3. Tasarrufla ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.</p> <p>4.4.4. Görsel/işitsel medyayla ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.</p>	<p>Yanlışsız Öğretim Yöntemleri</p> <p>Sosyal Öykü Tekniği</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Gözlem Kayıt Formu</p> <p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p>
4.5. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara uygun davranır.	<p>4.5.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara uyar.</p> <p>4.5.2. Temizlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara uyar.</p> <p>4.5.3. Tasarrufla ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara uyar.</p> <p>4.5.4. Görsel/işitsel medyayla ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara uyar.</p>	<p>Yanlışsız Öğretim Yöntemleri</p> <p>İş Birliğine Dayalı Öğretim</p> <p>Doğrudan Öğretim Yöntemi</p>	<p>Kontrol Listesi</p> <p>Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı</p> <p>Gözlem Kayıt Formu</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Ayrık Deneme Kaydı Formu</p>

4.6. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları kullanır.*	<p>4.6.1. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları fark eder.</p> <p>4.6.2. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhalara doğru hareket eder.</p> <p>4.6.3. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları inceler.</p> <p>4.6.4. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları kullanır.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri İş Birliğine Dayalı Öğretim Doğrudan Öğretim Yöntemi	Kontrol Listesi Beceri Analizi Kayıt Formu Ayrık Deneme Kaydı Formu
4.7. Doğa kaynaklı afetleri açıklar.*	<p>4.7.1. Doğa kaynaklı afetin tanımını yapar.</p> <p>4.7.2. Doğa kaynaklı afetleri sıralar.</p> <p>4.7.3. Depremi açıklar.</p> <p>4.7.4. Sel/su taşkınlarını açıklar.</p> <p>4.7.5. Yangınları açıklar.</p> <p>4.7.6. Çıği açıklar.</p> <p>4.7.7. Heyelanı açıklar.</p> <p>4.7.8. Erozyonu açıklar.</p> <p>4.7.9. Fırtına/hortumu açıklar.</p> <p>4.7.10. Tsunamiyi açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
4.8. Doğa kaynaklı afetler için alınacak önlemleri açıklar.	<p>4.8.1. Doğa kaynaklı afetler öncesinde yapılması gerekenleri açıklar.</p> <p>4.8.2. Doğa kaynaklı afetler sırasında yapılması gerekenleri açıklar.</p> <p>4.8.3. Doğa kaynaklı afetler sonrasında yapılması gerekenleri açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Probleme Dayalı Öğrenme Yöntemi Rol Oynama Yöntemi	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
4.9. Doğa kaynaklı afetlerle ilgili düzenlenecek etkinliklerde görev almayı tercih eder.	<p>4.9.1. Doğa kaynaklı afetlerle ilgili etkinlik düzenlemeye önem verir.</p> <p>4.9.2. Doğa kaynaklı afetlerle ilgili düzenlenen etkinlik için broşür hazırlamaya önem verir.</p> <p>4.9.3. Doğa kaynaklı afetlerle ilgili düzenlenen etkinlikte sunum yapmaya istekli olur.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
4.10. Sosyal medya ve genel ağı güvenli kullanmak için yapılması gerekenleri sıralar.*	<p>4.10.1. Sosyal medya ve genel ağı güvenli kullanması için gerekenleri söyler.</p> <p>4.10.2. Tanımadığı kişilerden mesaj/mail/iletişim isteği aldığıında yapılması gerekenleri söyler.</p> <p>4.10.3. Kendisi ve ailesi ile ilgili kişisel bilgilerini paylaşırken yapılması gerekenleri söyler.</p> <p>4.10.4. Uygun olmayan mesajlar/mailler aldığıında yapılması gerekenleri söyler.</p> <p>4.10.5. Genel ağı/sosyal medyayı kullanırken yapılması gerekenleri söyler.</p> <p>4.10.6. Fotoğraf/video paylaşırken yapılması gerekenleri söyler.</p>	Doğrudan Öğretim Modeli Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

4.11. Sosyal medya ve genel ağı güvenli kullanır.*	4.11.1. Fotoğraf/videoları dikkatle paylaşır. 4.11.2. Genel ağda kişisel bilgilerini paylaşmamaya dikkat eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
4.1. Bu hedefte yer alan hedef davranışların dışında suç teşkil edecek farklı örnekler de sunulabilir.			
4.3. Ayrıca öğrencilerin buldukları ortamdaki araç gereç ve maddeleri güvenli bir şekilde kullanmayı bilmeleri beklenmektedir. Eğer öğrenciler, bu ön koşul becerilere sahip değilse ilgili beceriler kazandırıldıktan sonra bu hedef çalışmalıdır.			
4.4. Bu hedef Türkçe ve matematik dersinde yer alan işlevsel akademik hedefler ile birlikte çalışılabilir.			
4.7. Bu hedef çalışılırken mutlaka doğa kaynaklı afetleri somutlaştıran materyaller hazırlanmalıdır.			
4.10. Sosyal medya ve genel ağı doğru şekilde kullanımı ve öğrencilerin bu mecraları kullanırken ailelerin de izleme/takip konusunda sorumluluklar alarak iş birliği sürecine dâhil olmaları beklenmektedir. Bu hedef çalışılırken öğrenci ile şifre belirleme, şifrenin kimseyle paylaşılmaması vb. konularda çalışmaların gerçekleştirilmesi beklenmektedir.			
4.6. Az gören öğrencilerle çalışılırken hedef davranışların öğretimi şu şekilde gerçekleştirilmelidir: (a) Bulduğu ortamdaki görsel uyarı işaret/levhaları fark eder. (b) Uyarı işaret/levhaya doğru hareket eder. (c) Uyarı işaret/levhayı okur. (d) Uyarı işaret/levhada yer alan bilgileri uygular.			
4.10. - 4.11. Sosyal medya ve genel ağ kullanımında az gören ve görmeyen öğrencilerin yardımcı teknolojik araçları kullanması önerilmelidir.			

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
5.1. Sağlıklı beslenmenin önemini kavrar.*	5.1.1. Sağlıklı beslenmeyi tanımlar. 5.1.2. Sağlıklı beslenmek için dikkat edilmesi gerekenleri söyler. 5.1.3. Sağlıklı beslenmek için yapılması gerekenlere örnek verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.2. Sağlıklı beslenir.	5.2.1. Sağlıklı öğünler planlar. 5.2.2. Beslenme planını uygular.	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	Kendini İzleme Kayıt Formu Kendini Değerlendirme Kayıt Formu Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.3. Spor yapmanın önemini kavrar.	5.3.1. Spor çeşitlerini sıralar.* 5.3.2. Spor yapmanın önemini açıklar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.4. Spor yapar.*	5.4.1. Kendine uygun spor dalını tercih eder. 5.4.2. Spor programını planlar. 5.4.3. Spor programını uygular.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	Kendini İzleme Kayıt Formu Kendini Değerlendirme Kayıt Formu
5.5. Spor yapmayı tercih eder.	5.5.1. Kendine uygun spor etkinliklerine katılmayı tercih eder. 5.5.2. Spor etkinliklerine uyum içinde katılır.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.6. Basit kaza ve yaralanmaları açıklar.*	5.6.1. Basit kaza/yaralanmayı tanımlar. 5.6.2. Basit kaza/yaralanmalara örnek verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

5.7. Müdahale edilebilecek basit kaza ve yaralanmaları açıklar.	5.7.1. Kendisinin müdahale edeceği basit kaza/ yaralanmaları açıklar. 5.7.2. Öğretmenin müdahale edeceği basit kaza/ yaralanmaları açıklar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Aktif Öğretim Teknikleri Rol Oynama Yöntemi	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.8. Kendisinin müdahale edeceği basit kaza ve yaralanmalarda yapılması gerekenleri açıklar.	5.8.1. Küçük kesiklerde yapılması gerekenleri söyler. 5.8.2. Hafif yanıklarda yapılması gerekenleri söyler. 5.8.3. Burun kanamasında yapılması gerekenleri söyler. 5.8.4. Burkulmalarda yapılması gerekenleri söyler. 5.8.5. Arı sokmalarında yapılması gerekenleri söyler. 5.8.6. Çarpmalarda/düşmelerde yapılması gerekenleri söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.9. Basit kaza ve yaralanmalara müdahale eder.	5.9.1. Küçük kesiklere müdahale eder. 5.9.2. Hafif yanıklara müdahale eder. 5.9.3. Burun kanamasına müdahale eder. 5.9.4. Burkulmalara müdahale eder. 5.9.5. Arı sokmalarına müdahale eder. 5.9.6. Çarpmalara/düşmelere müdahale eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Yanlızsız Öğretim Yöntemleri	Kontrol Listesi Beceri Analizi Kayıt Formu
5.10. Basit kaza ve yaralanmalara müdahale etmenin önemini fark eder.	5.10.1. Kendisinin müdahale edebileceği basit kaza ve yaralanmaları fark eder. 5.10.2. Basit kaza ve yaralanmalara müdahale etmenin önemini fark eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.11. Hastalıklardan korunma yollarını sıralar.	5.11.1. Sağlıklı beslenmesi gerektiğini söyler. 5.11.2. Düzenli uyuması gerektiğini söyler. 5.11.3. Düzenli egzersiz yapılması gerektiğini söyler. 5.11.4. Hava şartlarına uygun kıyafetler giyilmesi gerektiğini söyler. 5.11.5. Sosyal mesafeye uyulması gerektiğini söyler. 5.11.6. Temizlik ve hijyen kurallarına uyulması gerektiğini söyler.* 5.11.7. Süreğen/kronik hastalık durumunda ilaçların/medikal malzemelerin düzenli kullanılması gerektiğini söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

5.12. Kişisel bakım ile ilgili yapılması gerekenleri açıklar.	5.12.1. El-ayak bakımında yapılması gerekenleri ifade eder. 5.12.2. Vücut bakımında yapılması gerekenleri ifade eder. 5.12.3. Saç bakımında yapılması gerekenleri ifade eder. 5.12.4. Ağız-diş bakımında yapılması gerekenleri ifade eder. 5.12.5. Kıyafet bakımında yapılması gerekenleri ifade eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
5.13. Kişisel bakımını yapar.*	5.13.1. El-ayak bakımını yapar. 5.13.2. Vücut bakımını yapar. 5.13.3. Saç bakımını yapar. 5.13.4. Ağız-diş bakımını yapar. 5.13.5. Kıyafet bakımını yapar.	Yanlışsız Öğretim Yöntemleri Doğrudan Öğretim Yöntemi Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	Kontrol Listesi Beceri Analizi Kayıt Formu Kendini İzleme Kayıt Formu Kendini Değerlendirme Kayıt Formu
5.14. Kişisel bakımını yapmaya önem verir.*	5.14.1. Kişisel bakım zamanlarına uymaya önem verir. 5.14.2. Kişisel bakımını kendi başına yapmayı tercih eder.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Sosyal Öykü Tekniği İş Birliğine Dayalı Öğretim	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

AÇIKLAMALAR

5.1. Bu hedefte besin grupları, öğün sayısı, yenilecek yemek miktarı, yemek yeme süresi, diyet listelerine uygun yemek yeme gibi kriterlerden bahsedilmiştir.

5.3.1. Bu hedef davranış çalışılırken spor çeşitlerini öğrencilerin doğrudan uygulayarak öğrenmelerini sağlayacak etkinlikler planlanmalıdır.

5.4. Bu hedef çalışılırken öğrencilere kendini izleme becerisi kazandırılabilir.

5.6. Bu hedefte öğrencinin kendisinin müdahale edeceği basit kaza/yaralanmalar (düşüğünde kolunun sıyrılması vb.) ile öğretmenin müdahale edeceği basit kaza/yaralanmalar (vücuda bir nesnenin batması vb.) ifade edilmiştir.

5.11.6. Bu hedef davranış çalışılırken öğrencinin mahremiyetine dikkat edilmelidir.

5.13. İlgili hedef davranışlar çalışılırken ortam düzenlemeleri yapılarak güvenlik tedbirleri alınmalıdır. İlgili hedef davranış çalışılırken öğretimlerde kullanılacak materyallerin (ör.: Tarak, tırnak makası, havlu vb.) çocuğun kendi kullandığı materyaller olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu süreçte örneğin ağız bakımı çalışacaksanız bir gün önce aile ile görüşüp diş fırçasını isteyebilirsiniz.

5.13.-5.14. İlgili hedef davranışlar kazandırılmadan önce her hedef davranışın ön koşul becerileri belirlenmeli, eğer öğrenci ön koşullara sahip değilse bu beceriler kazandırılmalı ve ardından ilgili hedef davranışların öğretimine geçilmelidir.

5.14. Öğrencilerin kişisel bakımlarını takip edebilmeleri için bakım çizelgeleri vb. hazırlanabilir, nasıl kullanacakları ile ilgili eğitimler verilebilir.

5.13. Az gören öğrenci ile çalışırken öğretim oturumlarında kullanılacak materyallerin renk zıtlıklarına dikkat edilmelidir.

6. ÜLKEMİZ VE YAŞADIĞIMIZ YER

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
6.1. Aile bireylerin birbirine karşı sorumluluklarını sıralar.	6.1.1. Kendi görevlerini söyler. 6.1.2. Aile bireylerinin görevlerini söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Ayrık Denemelerle Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
6.2. Topluma karşı sorumluluklarını açıklar.	6.2.1. Toplumun ne olduğunu açıklar. 6.2.2. Toplumsal ortamlardaki bireylerin görevlerini söyler. 6.2.3. Toplumsal ortamlarda yerine getirilmesi gereken sorumlulukları sıralar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Ayrık Denemelerle Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç
6.3. Çevre ile ilgili sorumluluklarını sıralar.	6.3.1. Hava kirliliğini önleme ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.2. Su kirliliğini önleme ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.3. Toprak kirliliğini önleme ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.4. Gürültü kirliliğini önleme ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.5. Işık kirliliğini önleme ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.6. Hayvanları koruma ile ilgili sorumluluklarını sıralar. 6.3.7. Bitkileri koruma ile ilgili sorumluluklarını sıralar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Ayrık Denemelerle Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Probleme Dayalı Öğrenme Yöntemi Doğrudan Öğretim Yöntemi	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.4. Çevre sorunlarına duyarlı davranır.	6.4.1. Yaşadığı yer ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmenin önemini fark eder. 6.4.2. Yaşadığı yer ile ilgili sorumluluklarına önem verir.	İş Birliğine Dayalı Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Gözlem Kayıt Formu

6.5. Sivil toplum kuruluşlarını açıklar.*	<p>6.5.1. Sivil toplum kuruluşlarının tanımını yapar.</p> <p>6.5.2. Sivil toplum kuruluşlarını sıralar.</p> <p>6.5.3. Sivil toplum kuruluşlarının önemini ifade eder.</p> <p>6.5.4. Sivil toplum kuruluşlarından nasıl yararlanacağını açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.6. Sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına değer verir.*	<p>6.6.1. Kendisi ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına değer verir.</p> <p>6.6.2. Sivil toplum kuruluşlarında çalışmaya gönüllü olur.</p>	İş Birliğine Dayalı Öğretim Sosyal Öykü Tekniği	Gözlem Kayıt Formu
6.7. İnsanlığa hizmet eden kişileri açıklar.	<p>6.7.1. Eğitim alanında hizmet eden kişileri açıklar.</p> <p>6.7.2. Sanat alanında hizmet eden kişileri açıklar.</p> <p>6.7.3. Spor alanında hizmet eden kişileri açıklar.</p> <p>6.7.4. Askerî alanında hizmet eden kişileri açıklar.</p> <p>6.7.5. Bilim alanında hizmet eden kişileri açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.8. Dünyanın ve atmosferin yapısını/ katmanlarını açıklar.*	<p>6.8.1. Atmosferin yapısını açıklar.</p> <p>6.8.2. Atmosferin katmanlarını sıralar.</p> <p>6.8.3. Dünyanın iç yapısını açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrık Denemelerle Öğretim Soru Cevap Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Yapılandırılmış Grid Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı
6.9. Doğal sistemlerin isimlerini sıralar.	<p>6.9.1. Doğal sistemlerden iklim, yer şekilleri, su kaynakları, toprak tipleri ve doğal bitki topluluklarını materyal üzerinde gösterir.</p> <p>6.9.2. Doğal sistemlerin iklim, yer şekilleri, su kaynakları, toprak tipleri ve doğal bitki toplulukları olduğunu söyler.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli Ayrık Denemelerle Öğretim 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

<p>6.10. İklim elemanlarının neler olduğunu açıklar. *</p>	<p>6.10.1. Sıcaklığı açıklar. 6.10.2. Sıcaklığın dağılışını açıklar. 6.10.3. Yağış oluşumunu açıklar. 6.10.4. Yağış dağılışını açıklar. 6.10.5. Hava basıncını açıklar. 6.10.6. Hava basıncının dağılışını açıklar. 6.10.7. Rüzgâr oluşumunu açıklar. 6.10.8. Rüzgâr çeşitlerini açıklar. 6.10.9. Nemi açıklar. 6.10.10. Nemin dağılışını açıklar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.11. İklimin dağılışı üzerinde etkili olan faktörleri açıklar.</p>	<p>6.11.1. İklimi etkileyen faktörleri açıklar. 6.11.2. İklim tiplerinin özelliklerini görsel/dokunsal materyaller kullanarak açıklar. 6.11.3. İklim tiplerinin dağılışını görsel/dokunsal materyaller kullanarak açıklar. 6.11.4. Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörleri açıklar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.12. Yer şekillerini oluşturan faktörleri oluşum kaynaklarına göre sınıflandırır.</p>	<p>6.12.1. Yer şekillerini oluşturan iç kuvvetleri sınıflandırır. 6.12.2. Yer şekillerini oluşturan iç kuvvetlere örnek verir. 6.12.3. Yer şekillerini oluşturan dış faktörleri sınıflandırır. 6.12.4. Yer şekillerini oluşturan dış faktörlere örnek verir.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Ayrı Denemelerle Öğretim 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Kavram Haritası Tanılayıcı Dallanmış Ağaç</p>
<p>6.13. Türkiye'nin yer şekillerinin oluşumunda etkili olan faktörleri kaynaklarına göre sınıflandırır.</p>	<p>6.13.1. Türkiye'nin yer şekillerinin oluşumunda etkili olan iç kuvvetleri ifade eder. 6.13.2. Türkiye'nin yer şekillerinin oluşumunda etkili olan dış kuvvetleri ifade eder. 6.13.3. Türkiye'deki yer şekillerinin dağılışını yazılı/görsel/dokunsal materyaller üzerinden ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.14. Yer şekillerinin doğal ve beşerî sistemler ile ilişkisini açıklar.*</p>	<p>6.14.1. Nüfus dağılışı üzerindeki etkilerini açıklar. 6.14.2. Yerleşme üzerindeki etkisini açıklar. 6.14.3. İnsan faaliyetleri üzerindeki etkisini açıklar. 6.14.4. İklim üzerindeki etkisini açıklar. 6.14.5. Bitki örtüsü üzerindeki etkisini açıklar. 6.14.6. Toprak oluşumu üzerindeki etkisini açıklar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Soru Cevap Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>

6.15. Su kaynaklarını farklı özelliklerine göre açıklar.*	<p>6.15.1. Su kaynaklarının oluşumunu açıklar.</p> <p>6.15.2. Su kaynaklarının dağılımını açıklar.</p> <p>6.15.3. Türkiye'deki yer üstü sularının isimlerini açıklar.</p> <p>6.15.4. Türkiye'deki yer üstü sularının özelliklerini açıklar.</p> <p>6.15.5. Türkiye'de yer altından çıkan suların kaynak türlerini açıklar.</p> <p>6.15.6. Türkiye'deki yer altı sularının özelliklerini açıklar.</p> <p>6.15.7. Su kaynaklarının özelliklerini doğal süreçler ile açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Soru Cevap Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.16. Toprak tiplerini oluşum süreçlerine göre açıklar.	<p>6.16.1. Toprak tiplerinin oluşumunda etkili olan doğal faktörleri söyler.</p> <p>6.16.2. Toprak tiplerinin dağılımında etkili olan doğal faktörleri söyler.</p> <p>6.16.3. Türkiye'deki toprak tiplerinin özellikleriyle dağılımını açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.17. Doğal bitki topluluklarını açıklar.*	<p>6.17.1. Türkiye'deki bitki tür ve topluluklarını sınıflandırır.</p> <p>6.17.2. Doğal bitki topluluklarının oluşumunda etkili olan faktörleri açıklar.</p> <p>6.17.3. Türkiye'deki doğal bitki örtüsünün dağılımında etkili olan faktörleri açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Soru Cevap Yöntemi Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.18. Beşerî sistemlerin isimlerini ayırt eder.	<p>6.18.1. Beşerî sistemlerin nüfus, yerleşme ve ekonomik coğrafya konuları olduğunu sıralar.</p> <p>6.18.2. Beşerî sistemlerin nüfus, yerleşme ve ekonomik coğrafya konuları olduğunu ayırt eder.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.19. Türkiye'nin beşerî sistemlerinin özelliklerini açıklar.	<p>6.19.1. Nüfusun özelliklerini açıklar.</p> <p>6.19.2. Yerleşme özelliklerini açıklar.</p> <p>6.19.3. Ekonomik faaliyetlerin özelliklerini açıklar.</p> <p>6.19.4. Ulaşım, iletişim özelliklerini açıklar.</p> <p>6.19.5. Jeopolitik konumunun özelliklerini açıklar.</p> <p>6.19.6. Kültür coğrafyası özelliklerini açıklar.*</p> <p>6.19.7. Turizm özelliklerini açıklar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid

<p>6.20. Doğal ve beşerî sistemlerin birbirleriyle olan ilişkisini açıklar.</p>	<p>6.20.1. Doğal sistemlerin birbiriyle olan ilişkisini açıklar. 6.20.2. Beşerî sistemlerin birbiriyle olan ilişkisini açıklar. 6.20.3. Doğal ve beşerî sistemlerin birbiriyle olan ilişkisini açıklar.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli 5E Modeli ile Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Rol Oynama Yöntemi</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.21. Atatürk'ün eğitim ve kültür alanında yaptığı yenilikleri sıralar.*</p>	<p>6.21.1. Öğretim Birliği Yasası'nı söyler. 6.21.2. Yeni Türk harflerinin kabul edildiğini söyler. 6.21.3. Türk Dil Kurumu'nun kurulduğunu söyler. 6.21.4. Türk Tarih Kurumu'nun kurulduğunu söyler.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Yöntemi Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.22. Atatürk'ün ekonomi alanında yaptığı yenilikleri sıralar.*</p>	<p>6.22.1. Aşar vergisinin kaldırılması kararını söyler. 6.22.2. Sanayi Teşvik Kanunu'nu söyler. 6.22.3. Kabotaj Kanunu'nu söyler.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.23. Atatürk'ün siyasal alanda yaptığı yenilikleri sıralar.*</p>	<p>6.23.1. TBMM'nin açıldığını söyler. 6.23.2. 1921 Anayasası'nın kabul edildiğini söyler. 6.23.3. Saltanatın kaldırıldığını söyler. 6.23.4. Cumhuriyetin ilan edildiğini söyler. 6.23.5. Halifeliğin kaldırıldığını söyler. 6.23.6. 1924 Anayasası'nın kabul edildiğini söyler. 6.23.7. Kadınlara seçme ve seçilme hakkının verildiğini söyler. 6.23.8. Çok partili hayata geçiş çalışmaları yapıldığını söyler.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>6.24. Atatürk'ün toplumsal alanda yaptığı yenilikleri sıralar.*</p>	<p>6.24.1. Uluslararası ölçülerin kabul edildiğini söyler. 6.24.2. Şapka ve Kıyafet Kanunu'nun kabul edildiğini söyler. 6.24.3. Tekke ve zaviyelerin kapatıldığını söyler. 6.24.4. Soyadı Kanunu'nu söyler.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>

6.25. Atatürk'ün hukuk alanında yaptığı yenilikleri sıralar.*	6.25.1. Yeni Mahkemeler Teşkilatının Kurulması Kanunu'nu söyler. 6.25.2. Türk Medeni Kanunu'nu söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
6.26. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili etkinliklere katılır.*	6.26.1. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili konferans, tiyatro, söyleşi gibi etkinliklere katılır. 6.26.2. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili belirli gün ve haftalarla ilgili etkinliklere katılır. 6.26.3. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili film ve belgesel izler. 6.26.4. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili kitapları okur. 6.26.5. Atatürk'ün yaptığı yenilikler ile ilgili bilgi edinmek için arşiv/müze ziyareti yapar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı

6.8.-6.10. Öğretimler sırasında kullanılacak materyallerin dokunsal ayırt ediciliği yüksek malzemelerle hazırlanması önerilmektedir.

6.14.,6.15.,6.17. İlgili hedef beceri çalışılırken dokunsal haritaların kullanımı önerilmektedir.

6.19.6. İlgili hedef davranış çalışırken öğrencilerin verilen bilgileri somutlaştırması adına farklı kültürlerden insanların sınıfa davet edilmesi, sesli film/videoların izletilmesi önerilmektedir.

6.5.-6.6. Bu hedefte görmeyen/az gören bireylerin haklarını bilmesi beklenmektedir. Bu bağlamda bu bireylerin yararına kurulan sivil toplum kuruluşları ile ilgili bilgilerin verilmesi ve derslere bu kurumlarda görev yapan bireylerin davet edilerek doğrudan bilgilendirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

***Öğretmenlerin dilsiz/kabartma harita gibi materyaller edinerek coğrafya konularını, dilsiz/kabartma harita üzerinde uyarlayarak/düzenleyerek ve öğrencinin dokunmasını sağlayarak somutlaştırması beklenmektedir.

6.8.,6.10. Az gören öğrenciler için öğretimler sırasında kullanılan materyallerin; renk ve zemin zıtlığına, görsellerin sadeleştirilmesine, görsellerin kontürlenmesi vb. uyarlamalara/düzenlemelere dikkat edilerek hazırlanması beklenmektedir.

6.14.,6.17. Az gören öğrenciler için renk, zemin zıtlığı gibi uyarlamalarla/düzenlemelerle birlikte haritalar üzerinde görsel sadeleştirme yapılarak haritaların kullanımı önerilmektedir.

6.21., 6.22., 6.23., 6.24., 6.25. ve 6.26. Bu hedeflerde Atatürk'ün yaptığı yenilikler öğrencilerin özelliklerine göre tarihleri ile birlikte çalışılabilir. Ek kaynaklar kullanılarak konu genişletilebilir.

ACIKLAMALAR

7. BİLİNÇLİ ÜRETİM VE TÜKETİM

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
7.1. Üretimin ülkemiz ve insanlar için önemini açıklar.	7.1.1. Üretimi tanımlar. 7.1.2. Üretime katılımın kişide sorumluluk bilinci oluşturduğunu söyler. 7.1.3. Üretime katılımın kişiye maddi kazanç sağladığını söyler. 7.1.4. Üretime katılımın ülke ekonomisine katkı sağladığını açıklar.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dalların Ağaç Yapılandırılmış Grid
7.2. Üretim öncesi dikkat edilmesi gereken faktörleri açıklar.	7.2.1. Üretilecek ürün içeriğinin sağlıklı/taze ürünlerden oluşması gerektiğini söyler. 7.2.2. Üretilecek ürün ham maddesinin kalite standartlarına uygun olması gerektiğini söyler. 7.2.3. Üretilecek ürünün geri dönüştürülebilir özellikte olması gerektiğini söyler. 7.2.4. Üretimde hijyen kurallarına uyulması gerektiğini söyler. 7.2.5. Üretimde güvenlik kurallarına uyulması gerektiğini söyler. 7.2.6. Üretilecek üründe teknoloji kullanımının önemini söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Soru Cevap Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dalların Ağaç Yapılandırılmış Grid
7.3. Üretim sonrası ambalajda bulunması gerekenleri sıralar.	7.3.1. Ürünün üzerinde ürün içeriğinin açıklamasının (Braille/gören yazı) yer alması gerektiğini söyler. 7.3.2. Ürünün üzerinde üretim ve tüketim tarihlerinin yer alması gerektiğini söyler. 7.3.3. Ürünün sonrası özelliğine uygun ambalaj yapılması gerektiğini söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dalların Ağaç Yapılandırılmış Grid
7.4. Bütçe hazırlamanın önemini açıklar.	7.4.1. Bütçeyi tanımlar. 7.4.2. Bütçe yapıldığında gereksiz harcama yapılmayacağını söyler. 7.4.3. Bütçe yapıldığında sadece ihtiyaç olanın alınacağını söyler. 7.4.4. Bütçe yapıldığında tasarruf yapılacağını söyler. 7.4.5. Bütçe yapmanın kendisine/doğaya faydalı olacağını söyler.	Doğrudan Öğretim Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dalların Ağaç Yapılandırılmış Grid

7.5. Kişisel bütçesini planlar/yapar.	<p>7.5.1. Parasının miktarını belirler.</p> <p>7.5.2. İsteklerini belirler.</p> <p>7.5.3. İhtiyaçlarını belirler.</p> <p>7.5.4. Öncelikli ihtiyaçlarını belirler.</p> <p>7.5.5. Parasının miktarına göre ihtiyaçlarını alır.</p> <p>7.5.6. Artan parasını biriktirir.</p>	Yanlızsız Öğretim Yöntemleri Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri	<p>Kendini İzleme Kayıt Formu</p> <p>Kendini Değerlendirme Kayıt Formu</p> <p>Beceri Analizi Kayıt Formu</p> <p>Kontrol Listesi</p>
7.6. Tasarruf için yapılması gerekenleri sıralar.	<p>7.6.1. Tasarrufu tanımlar.</p> <p>7.6.2. Enerji tasarrufunu tanımlar.</p> <p>7.6.3. Enerji tasarrufu ile ilgili yapılması gerekenleri sıralar.</p> <p>7.6.4. Su tasarrufunu tanımlar.</p> <p>7.6.5. Su tasarrufu ile ilgili yapılması gerekenleri sıralar.</p> <p>7.6.6. Tüketim tasarrufunu tanımlar.</p> <p>7.6.7. Tüketim tasarrufu ile ilgili yapılması gerekenleri sıralar.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p> <p>Tanılayıcı Dallanmış Ağaç</p> <p>Yapılandırılmış Grid</p>
7.7. Tasarruf yapmak için bütçe yapmaya değer verir.	<p>7.7.1. Tasarruf yapmaya önem verir.</p> <p>7.7.2. Bütçe yapmanın önemini fark eder.</p> <p>7.7.3. Tasarruf yapmak için bütçe yapmayı tercih eder.</p>	İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Rol Oynama Yöntemi	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p> <p>Tanılayıcı Dallanmış Ağaç</p> <p>Yapılandırılmış Grid</p>
7.8. Aldığı ürünü/hizmeti iade/değiştirme koşullarına ilişkin tüketici haklarını sıralar.	<p>7.8.1. Aldığı ürünü/hizmeti iade/değiştirme koşullarına dikkat ederek iade etme/değiştirme hakkı olduğunu söyler.</p> <p>7.8.2. Alınan ürün/hizmeti iade/değiştirme durumunda satıcıya başvurma hakkı olduğunu söyler.</p> <p>7.8.3. Satıcının iadeyi/değişimi kabul etmemesi durumunda tüketici haklarını koruyan kurumlara başvurma hakkı olduğunu söyler.</p>	Doğrudan Öğretim Yöntemi Doğrudan Öğretim Modeli İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Rol Oynama Modeli	<p>Boşluk Doldurma Testi</p> <p>Dereceli Puanlama Anahtarı</p> <p>Tanılayıcı Dallanmış Ağaç</p> <p>Yapılandırılmış Grid</p>

<p>7.9. Geri dönüşümün önemini açıklar.</p>	<p>7.9.1. Geri dönüşümü tanımlar. 7.9.2. Geri dönüşüme örnek verir. 7.9.3. Ülke ekonomisine katkı sağladığını ifade eder. 7.9.4. Çevre kirliliğini önlediğini ifade eder. 7.9.5. Üretilecek ürün maliyetinin azalmasına yardımcı olduğunu ifade eder. 7.9.6. Çevre kirliliğini azalttığı için sağlık giderlerinin azalmasına yardımcı olduğunu ifade eder.</p>	<p>Doğrudan Öğretim Yöntemi Soru Cevap Yöntemi İş Birliğine Dayalı Öğretim Aktif Öğretim Teknikleri Rol Oynama Modeli</p>	<p>Boşluk Doldurma Testi Dereceli Puanlama Anahtarı Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>
<p>7.10. Geri dönüşüme değer verir.</p>	<p>7.10.1. Geri dönüşüm yapılabilecek ürünleri ayırt eder. 7.10.2. Geri dönüşüm ürünlerini toplama alanlarını kullanmayı tercih eder.</p>	<p>İş Birliğine Dayalı Öğretim Rol Oynama Modeli</p>	<p>Gözlem Kayıt Formu Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid</p>

Bu alanda az gören öğrencilere hedef davranışların öğretiminde video modelle öğretim, animasyon destekli öğretim yöntemlerinden de yararlanılabilir.

8. SERBEST ZAMAN

AÇIKLAMALAR

Hedef	Hedef Davranışlar	Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Ölçme ve Değerlendirme Yöntem ve Araçları
8.1. Serbest zaman kavramını açıklar.*	8.1.1. Serbest zaman kavramını tanımlar. 8.1.2. Serbest zamanın önemini açıklar. 8.1.3. Serbest zaman etkinliklerine örnek verir. 8.1.4. Evde/mahallede yalnız yapılabilecek etkinliklere örnek verir. 8.1.5. Evde/mahallede aile ile yapılabilecek etkinliklere örnek verir. 8.1.6. Evde/mahallede arkadaşlarla yapılabilecek etkinliklere örnek verir. 8.1.7. Toplum içinde aile/arkadaşlarla yapılabilecek etkinliklere örnek verir. 8.1.8. Fiziksel sağlığı korumak/sürdürmek için yapılabilecek etkinliklere örnek verir.	Doğrudan Öğretim Yöntemi Aktif Öğretim Teknikleri	Tanılayıcı Dallanmış Ağaç Yapılandırılmış Grid
8.2. Serbest zaman etkinliklerini planlar/ yapar.*	8.2.1. Serbest zamanını planlar. 8.2.2. Serbest zaman planını uygular.	Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme) Stratejileri Rol Oynama Yöntemi	Kendini İzleme Kayıt Formu Kendini Değerlendirme Kayıt Formu
8.3. Serbest zaman etkinliklerine katılmayı tercih eder.*	8.3.1. Okul/ders dışında yapılabilecek etkinliklere katılır. 8.3.2. Evde/mahallede yalnız yapılabilecek etkinliklere katılır. 8.3.3. Evde/mahallede aile ile yapılabilecek etkinliklere katılır. 8.3.4. Evde/mahallede arkadaşlarla yapılabilecek etkinliklere katılır. 8.3.5. Toplum içinde aile/arkadaşlarla yapılabilecek etkinliklere katılır. 8.3.6. Fiziksel sağlığı korumak/sürdürmek için yapılabilecek etkinliklere katılır.	İş Birliğine Dayalı Öğretim Rol Oynama Yöntemi	Gözlem Kayıt Formu Dereceli Puanlama Anahtarı

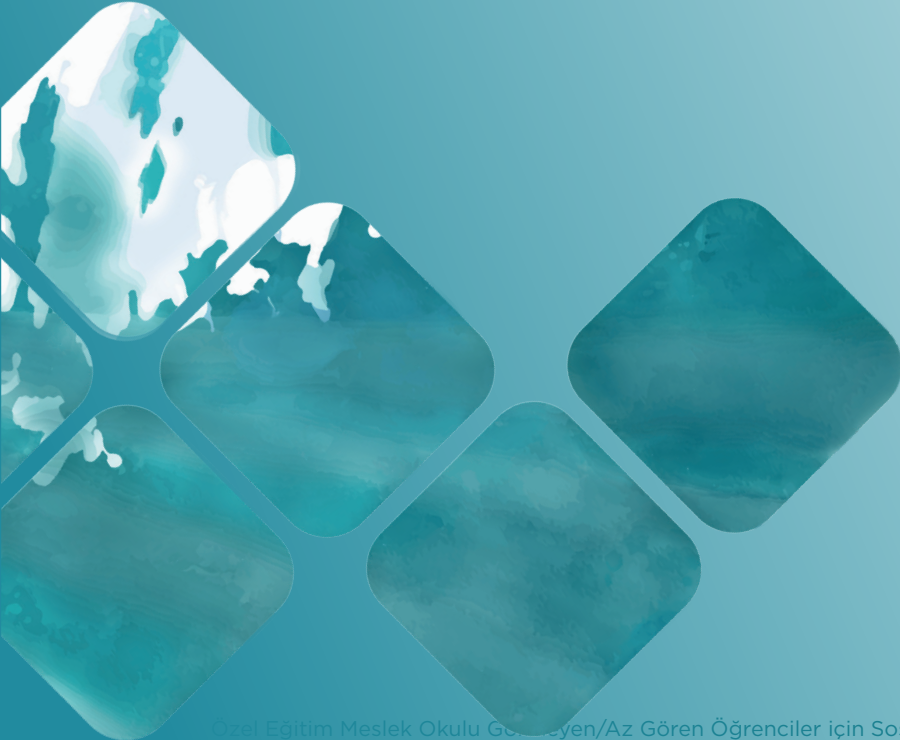
8.2. Bu hedefte masa tenisi, akıl oyunları, langırt, satranç, bahçe işleri gibi etkinlikler okul/ders dışında yapılabilecek etkinliklere örnek verilebilir. Yürüyüş, kitap okuma, müzik dinleme, el işi çalışmaları, maket çalışmaları, fotoğraf çekme gibi etkinlikler evde/mahallede yalnız yapılabilecek etkinliklere örnek verilebilir. Yürüyüş, sinema/tiyatroya gitme, konsere gitme, müze ziyareti, piknik, sportif faaliyetler gibi etkinlikler evde/mahallede aile ve arkadaşlar ile yapılabilecek etkinliklere örnek verilebilir. Gençlik merkezlerine, kültür merkezlerine, alışveriş merkezlerine, kütüphanelere, fuarlara gitme; parkur/macera oyunlarına, izcilik ve kulüp çalışmalarına katılma gibi toplum içinde aile/ arkadaşlarla yapılabilecek etkinliklere örnekler verilebilir. Pilates, yoga, fitness, zumba, halk oyunu, dans gibi etkinlikler fiziksel sağlığı korumak/sürdürmek için yapılabilecek etkinliklere örnek verilebilir. Bu hedef çalışılırken öğrencinin günlük rutinine dikkat edilerek serbest zaman etkinliklerinin uygulama zamanını içeren dokunsal tablolar hazırlanabilir. Bu şekilde öğrencinin ilgili hedefi kazandıktan sonra da bazı serbest zaman etkinliklerini devam ettirmesi/hobi hâline dönüştürmesi sağlanabilir.

8.3. Görmeyen öğrencilere serbest zaman çizelgelerini doküman olarak hazırlayıp öğretilmesi önerilmektedir. Bu bağlamda tablo ve çizelgeleri okuma becerilerinin kazandırılması beklenmektedir.

***Görmeyen bireyler, serbest zamanda tercih edilen etkinlikleri deneyimleyemedikleri için bilemeyebilirler. Bu nedenle ortam ve çevrenin şartları da göz önünde bulundurularak serbest zaman etkinliklerini yaparak öğrenmeleri sağlanmalıdır.

8.1.,8.3. Az gören öğrenciler ile çalışılırken ortam ve çevrenin şartları göz önünde bulundurularak serbest zaman etkinliklerini deneyimleyerek öğrenmelerine yönelik etkinlikler planlanmalıdır. Etkinliklerde kullanılacak materyaller ile ilgili uyarlamalar/düzenlemeler (renk, zıtlık, sadeleştirme vb.) yapılması beklenmektedir.

Görmeyen/Az Gören
Öğrenciler için
Sosyal Hayat Dersine
Yönelik Örnek Ders Planları

GÖRMİYEN/AZ GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN SOSYAL HAYAT DERSİNE YÖNELİK ÖRNEK DERS PLANLARI

Aşağıdaki tabloda ders planı hazırlanan hedef ve hedef davranışlara yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 7. Ders Planları Örnekleri Özet Tablosu

Ders Plan Örneği	Öğrenme Alanı	Hedef	Hedef Davranış
Ders Planı 1	Toplumsal Yaşam Beceri	1.8. Şehirler arası toplu taşımayı kullanır.	1.8.1. Otogara girer. 1.8.2. Biletini alır. 1.8.3. Bineceği alana/yere gider. 1.8.4. Otobüsü bulur. 1.8.5. Valizini görevliye verir. 1.8.6. Otobüse biner. 1.8.7. Kendisine ait olan koltuğu bulur. 1.8.8. El çantasını uygun yere yerleştirir. 1.8.9. Koltuğuna oturur. 1.8.10. Koltuk kemerini bağlar. 1.8.11. Belirlediği şehirde otobüsten iner. 1.8.12. Görevliden valizini alır. 1.8.13. Otogardan ayrılır.
Ders Planı 2	Duygu Davranış Yönetimi	2.2. Günlük hayatta karşılaştığı olumlu durumlara uygun tepki verir.	2.2.2. Rekabet gerektiren etkinlikleri kazandığında uygun tepki verir.
Ders Planı 3	Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma	3.15. Kendi haklarını sıralar.	3.15.1. Kişisel haklarına örnek verir.
Ders Planı 4	Güvenli Hayat	4.4 Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.	4.4.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.
Ders Planı 5	Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer	6.19. Doğal ve beşerî sistemlerin kendi içinde ve birbirleriyle olan ilişkisini açıklar.	6.19.2. Beşerî sistemlerin birbiriyle olan ilişkisini açıklar.

DERS PLANI ÖRNEKLERİ

Ders Planı Örneği - 1

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Sosyal Hayat
Öğrenme Alanı	Toplumsal Yaşam Becerileri
Hedef	1.8. Şehirler arası toplu taşımayı kullanır (otobüs kullanma becerisi).
Hedef Davranışlar	Otobüs kullanma beceri analizi 1.8.1. Otogara girer. 1.8.2. Biletini alır. 1.8.3. Bineceği alana/yere gider. 1.8.4. Otobüsü bulur. 1.8.5. Valizini görevliye verir. 1.8.6. Otobüse biner. 1.8.7. Kendisine ait olan koltuğu bulur. 1.8.8. El çantasını uygun yere yerleştirir. 1.8.9. Koltuğuna oturur. 1.8.10. Koltuk kemerini bağlar. 1.8.11. Belirlediği şehirde otobüsten iner. 1.8.12. Görevliden valizini alır. 1.8.13. Otogardan ayrılır.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Sabit Bekleme Süreli Öğretim
Öğretim Araç Gereçleri	Sandalye, bilet, koltuk numarası.
Öğretime Hazırlık	Öğretime başlamadan önce öğrencilerin bu beceriyi kazanması için gerekli olan ön koşulları değerlendiriniz. Bu ön koşullar; iki ya da daha fazla eylemden oluşan yönergeleri yerine getirme, toplu taşıma araçlarını tanıma, yardım isteme gibi becerilerdir. Sınıfa girerek ortam için hazırlık yapmaya başlayınız. Öğrenciler sınıfa gelmeden önce sandalyeleri otobüs koltuk düzenine göre hazırlayınız. Bir masayı bilet satılan gişe olarak belirleyiniz. Masanın üzerine gişe yazan yazıyı yapıştırınız. Masalardan birini bagaj olarak belirleyiniz. Bu masanın üzerine bagaj yazısını yazarak yapıştırınız. Hedef davranışın öğretimine başlamadan önce aşağıda bulunan performans kayıt formunu kullanarak öğretim öncesi değerlendirme yapınız. Öğrencilerin yanıtlayamadığı soruları öğretim amacı olarak belirleyiniz.
Ortam Düzenleme	Öğretim oturumuna başlamadan önce otobüs koltuk sıralamasına uygun olarak sandalye ve numaralandırma sistemlerini oluşturunuz.

Dikkat Çekme	Öğrencilerin sınıfa gelmesini bekleyiniz. “Şimdi, kendini koruma tekniklerini kullanarak sınıfı gezmenizi ve yaptığım değişikliğin ne olduğu ile ilgili fikirlerinizi söylemenizi istiyorum.” diye söyleyiniz. Öğrencilerin tahminlerini alınız. “Otobüslerde bulunan koltuklar gibi sandalyeleri sıralayıp numaralandırdım. Bugünkü etkinlik için bu düzenleme bize çok yardımcı olacak.” diyerek hedefe uygun bir şekilde dikkat çekiniz.
Güdüleme	Öğrenciye “Bu dersimizdeki uygulamalardan sonra artık şehirler arası otobüsle yolculuk yaparken bilet alacağını, koltuğunu nasıl bulacağını, valizini nereye koyacağını öğreneceksin.” diyerek öğrenciyi güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Dikkat çekme ve güdüleme basamaklarının ardından dersin amacı ile ilgili bilgi veriniz. Öğrenciye “Bugün seninle tek başına şehirler arası otobüs yolculuğu yapma becerisi çalışacağız.” diye söyleyiniz. Öğretim sırasında öğrencinin uyması gereken kuralları sıralayınız. Derse geçiş için “Seni öğretime hazır görüyorum. Hazırsan başlayalım.” diyerek uygulamaya geçiniz.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>Sıfır Saniye Beklemeli Öğretim Sabit bekleme süreli öğretimde ilk olarak sıfır saniye beklemeli öğretim oturumları gerçekleştiriniz. Öğretime ana yönergeyi vererek başlayınız. Ana yönergenin ardından becerinin ilk basamağı olan “Otogara gir.” yönergesini veriniz. Sözel ipucu+fiziksel yardım kullanarak öğrenci ile birlikte yönergeyi gerçekleştiriniz. “Harikasın, otogara girmeyi başardın.” diyerek öğrenciyi pekiştiriniz. Ardından öğrenciye “Biletini al.” yönergesi veriniz. Sözel ipucu+fiziksel yardım kullanarak öğrenci ile birlikte yönergeyi gerçekleştiriniz. Ardından “Harikasın, biletini çok güzel aldın.” diyerek pekiştiriniz. Diğer beceri basamaklarını da oturma süresince aynı şekilde devam ettiriniz. Tüm beceri basamakları bittiğinde bu kez sabit bekleme süreli öğretimin 5 saniye beklemeli öğretim oturumlarına geçiniz.</p> <p>Beş Saniye Beklemeli Öğretim Sıfır saniyeli öğretim oturumlarının ardından beş saniye bekleme süreli öğretim oturumlarına geçiniz. Öğretime ana yönergeyi vererek başlayınız. Ana yönergenin ardından becerinin ilk basamağı olan “Otogara gir.” yönergesini veriniz. Öğrencinin tepki vermesi için beş saniye bekleyiniz. Öğrenci beceri basamağını gerçekleştirdiğinde “Harikasın, otogara girmeyi başardın.” diyerek öğrenciyi pekiştiriniz. Öğrenci tepkisiz kaldığında sözel ipucu+fiziksel yardım kullanarak öğrenci ile birlikte yönergeyi gerçekleştiriniz. “Harikasın, otogara girmeyi başardın.” diyerek öğrenciyi pekiştiriniz. Ardından öğrenciye “Biletini al.” yönergesi veriniz. Öğrencinin tepki vermesi için beş saniye bekleyiniz. Öğrenci beceri basamağını gerçekleştirdiğinde “Harikasın, biletini çok güzel aldın.” diyerek pekiştiriniz. Öğrenci tepkisiz kaldığında sözel ipucu+fiziksel yardım kullanarak öğrenci ile birlikte yönergeyi gerçekleştiriniz. “Harikasın, biletini çok güzel aldın.” diyerek pekiştiriniz. Diğer beceri basamaklarını da aynı şekilde yapınız. Öğrencinin beceri adımlarındaki performansını Sabit Bekleme Süreli Öğretim ile Şehirler Arası Otobüs Kullanma Becerisi Kayıt Formu’na “+” olarak işaretleyiniz. Karar verilen deneme sayısı tamamlandığında öğretim oturumunu sonlandırınız ve öğrencinin çalışmaya katılımını pekiştiriniz.</p>
Genelleme ve İzleme	Hedef davranışın genelleme çalışmalarını farklı toplu taşıma araçlarıyla çalışınız. Hedef davranışın öğretiminden sonra davranış dört hafta boyunca gözlemlenmelidir. Bu haftalarda izleme değerlendirmelerini yapınız.

BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	Davranışa yönelik ölçütü %100 olarak belirleyiniz. Öğretim sonu değerlendirme için öğrenciye yönerge sununuz. Öğrenciyi izleyiniz. Doğru tepkilerini Şehirler Arası Otobüs Kullanma Becerisi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı kayıt Formu'na "+", yanlış ya da tepkisiz kalma durumunu kayıt formuna "-" olarak işaretleyiniz. Bu süreçte öğrenciye herhangi bir ipucu ya da pekiştirme sunmayınız.
Veliye Yönelik Öneriler	Veliyi, hedef-hedef davranış konusunda bilgilendiriniz. Genelleme çalışmaları için aileye şehirler arası farklı ulaşım araçları ile bu uygulamayı yapabileceklerini söyleyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Bu hedef davranış, toplu taşıma araçlarını içermesi nedeniyle araçlardan biri seçilerek (otobüs) öğretim planı hazırlanmıştır.</p> <p>Bu nedenle şehirler arası otobüsle seyahat etme becerisine yönelik beceri analizi yapılmış ve bu analize göre beceri öğretimi planlanmıştır.</p> <p>Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre kontrol edici ipucunu (sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım gibi) farklılaştırabilirsiniz.</p> <p>Görmeyen öğrenciler için öğretim sırasında kullanılan materyallerin üzerindeki bilgileri Braille yazı ile yazarak yapıştırınız.</p> <p>Materyalleri az görenler için büyük puntolu yazılar kullanarak hazırlayınız. Öğrencileri materyalleri kullanırken yardımcı teknolojik araçları kullanmaları konusunda destekleyiniz.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Şehirler Arası Otobüs Kullanma Becerisi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Yönerge: Öğretim sırasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Hedef Davranış	Beceri Basamakları	Ölçüt	1. Kez	2. Kez	Açıklama
1.8. Şehirler arası otobüs kullanır.	1.8.1. Otogara girer.	%100			
	1.8.2. Biletini alır.				
	1.8.3. Bineceği alana/yere gider.				
	1.8.4. Otobüsü bulur.				
	1.8.5. Valizini görevliye verir.				
	1.8.6. Otobüse biner.				
	1.8.7. Kendisine ait olan koltuğu bulur.				
	1.8.8. El çantasını uygun yere yerleştirir.				
	1.8.9. Koltuğuna oturur.				
	1.8.10. Koltuk kemerini bağlar.				
	1.8.11. Belirlediği şehirde otobüsten iner.				
	1.8.12. Görevliden valizini alır.				
	1.8.13. Otogardan ayrılır.				

Şehirler Arası Otobüs Kullanma Becerisi Performans Kayıt Formu

Yönerge: Öğrenciye ana yönergeyi veriniz. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamakları kayıt çizelgesine “+” olarak işaretleyiniz. Yapamadığı basamakları “-” olarak işaretleyiniz. Öğrencinin tepki vermemesi durumunda yönergeyi tekrar ediniz. Öğrenci yaparsa kayıt çizelgesine “+”, yapamazsa/tepki vermezse “-” olarak işaretleyiniz. Öğrenciye değerlendirme sürecinde olumlu ya da olumsuz tepki vermeyiniz. Öğrencinin yapamadığı basamakları bir sonraki öğretim oturumu için hedef olarak alınız.

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Hedef	Beceri Basamakları	Ölçüt	Kayıt	Açıklama
1.8. Şehirler arası otobüs kullanır.	1.8.1. Otogara girer.	%100		
	1.8.2. Biletini alır.			
	1.8.3. Bineceği alana/yere gider.			
	1.8.4. Otobüsü bulur.			
	1.8.5. Valizini görevliye verir.			
	1.8.6. Otobüse biner.			
	1.8.7. Kendisine ait olan koltuğu bulur.			
	1.8.8. El çantasını uygun yere yerleştirir.			
	1.8.9. Koltuğuna oturur.			
	1.8.10. Koltuk kemerini bağlar.			
	1.8.11. Belirlediği şehirde otobüsten iner.			
	1.8.12. Görevliden valizini alır.			
	1.8.13. Otogardan ayrılır.			

Ders Planı Örneği - 2

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Sosyal Hayat
Öğrenme Alanı	Duygu ve Davranış Yönetimi
Hedef	2.2. Günlük hayatta karşılaştığı olumlu durumlara uygun tepki verir.
Hedef Davranışlar	2.2.2. Rekabet gerektiren etkinlikleri kazandığında uygun tepki verir.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Sosyal Öykü Tekniği
Öğretim Araç Gereçleri	Sosyal öyküler ve sosyal öykülerin yazılı olduğu öykü kartları.
Öğretime Hazırlık	Öğretime başlamadan önce öğrencilerin bu beceriyi kazanması için gerekli olan ön koşulları değerlendiriniz. Hedef davranışın öğretimine başlamadan önce kontrol listesi kullanarak öğretim öncesi değerlendirme yapınız. Ortam düzenlemesinin ardından uygulamaya geçiniz.
Ortam Düzenleme	Öğrencilerin öğretmeni görebilecekleri şekilde oturmalarını sağlayınız. Tüm öğrencilerin öyküyü duyabilecekleri şekilde oturmalarını sağlayınız.
Dikkat Çekme	Derse başlamadan önce konuya dikkat çekmek için rekabet gerektiren bir etkinlik kazanıldığında uygun tepki verme ile ilgili konuşunuz. “Bir oyun ya da maçı kazandığınızda ne yaparsınız?”, “Arkadaşlarınızı tebrik mi edersiniz?” şeklinde hedef davranışa dikkat çekecek sorular sorunuz. Öğrencilerden gelen yanıtları dinleyiniz.
Güdüleme	“Bir maçı ya da yarışı kazandığımızda uygun tepkiler verirse hem kendimizi hem de arkadaşlarımızı mutlu ederiz.” şeklinde açıklama yaparak öğrencileri güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Dikkat çekme ve güdüleme basamaklarının ardından dersin amacı ile ilgili bilgi veriniz. “Bugün sizlerle rekabet gerektiren etkinlikleri kazandığınızda uygun tepkiler verme ile ilgili bir çalışma yapacağız.” deyiniz. Ders esnasında öğrencilerin uyması gereken kuralları belirterek gerekli düzenlemeleri yapınız. “Bu derste size öykü okuyacağım ve öykülerin yazılı olduğu kartları size dağıtacağım. Sizi derse hazır görüyorum, derse başlayalım.” diyerek öyküyü okumaya başlayınız.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>1. Aşama “Çocuklar şimdi size bir öykü okuyacağım. Öykümüz rekabet gerektiren bir etkinliği kazandığınızda uygun tepki verme ile ilgili. Peki bir etkinliği kazandığınızda uygun tepki vermek neden önemlidir? Sağlıklı iletişim kurmamız ve karşımızdaki kişinin mutluluğu için önemlidir.” deyiniz.</p> <p>2. Aşama “Şimdi öykümüzü okumaya başlıyorum.” diyerek öyküye geçiniz. “Bazen öğretmenimiz beden eğitimi dersinde goalball oynatır. Goalball üçer kişilik iki takım ve zilli top ile oynanan heyecanlı bir spor dalıdır. Öğretmenimiz maç bittiğinde düdüğünü çalarak ‘Maç bitti.’ der. Oyunu biz kazandığımızda takım arkadaşlarımızla bir araya gelerek mutluluğumuzu paylaşıyoruz. Ancak rakip takımdaki arkadaşlarımızı da tebrik etmem gerekir. Arkadaşlarımızı tebrik ettiğimizde arkadaşlarımız çok mutlu olurlar. Arkadaşlarımızı tebrik etmem çok önemlidir. Arkadaşlarımızı tebrik etmeyi hatırlamaya çalışacağım. Öğretmenim rakip takımdaki arkadaşlarımızı tebrik etmek için bana yardımcı olur.” şeklinde öyküyü okuyunuz.</p> <p>3. Aşama Öğrencilere öykü ile ilgili sorular sorunuz. “Rekabet Gerektiren Etkinlikleri Kazandığında Uygun Tepki Verir Kayıt Formu”na verilen yanıtları işaretleyiniz.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Öğretmen beden eğitimi dersinde hangi oyunu oynatır?2. Maç bittiğinde takım arkadaşlarınızla ne yaptınız?3. Rakip takımdaki arkadaşlarınıza karşı tepkiniz ne oldu?4. Rakip takımdaki arkadaşlarınızın size tepkisi nasıl oldu?5. Rakip takımdaki arkadaşlarımızı tebrik etmeyi hatırlatmada sana kim yardımcı olur? <p>Soruları tek tek sorunuz ve öğrencilerden yanıt alınız. Sorulan sorulara doğru yanıt veren öğrencileri pekiştiriniz ve kayıt formuna “+” işareti koyunuz. Yanlış cevap veren öğrenciler için “-” işareti koyunuz. Öğrencilerin doğru cevap veremedikleri soruları tekrar okuyup öğrencilerin tekrar yanıt vermesini bekleyiniz. Doğru cevapları pekiştiriniz. Tekrar yanlış cevap alırsanız doğru cevaba model olarak süreci sonlandırınız.</p> <p>Öyküyü okuma ve öyküye yönelik etkinlikler tamamlandıktan sonra öykü ile ilgili öğrencilerle sohbet ediniz. Ders boyunca kurallara uydukları için öğrencileri pekiştiriniz.</p>
Genelleme ve İzleme	<p>Sıralı olay kartları kullanarak genelleme çalışmaları yapınız. Hedef davranışın öğretiminden sonra davranışı dört hafta boyunca gözlemleyiniz.</p>

BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	Öğretim sonunda Rekabet Gerektiren Etkinlikleri Kazandığında Uygun Tepki Verir Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı'nda yer alan soruları öğrenciye sorunuz. Doğru verilen cevapları "+", yanlış verilen cevapları "-" olarak işaretleyiniz. Bu süreçte öğrenciye ipucu ya da pekiştirici sunmayınız.
Veliye Yönelik Öneriler	Veliyi hedef-hedef davranış konusunda bilgilendiriniz. Öğrenilen beceriyi gerekli durumlarda kullanması için öğrenciyi teşvik etmesini isteyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre dikkat çekme ve güdüleme aşamalarında farklı açıklamalar/ çalışmalar yapınız.</p> <p>Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre sıralama kartları hazırlayarak benzetim ortamında öğretim yapabilirsiniz.</p> <p>Sosyal öykülerin ne zaman geri çekileceğine öğrenci performansını dikkate alarak karar veriniz.</p> <p>DİKKAT: Sosyal öykü ile yapılan öğretimlerde öykünün geri çekilme sürecinin gerçekleştirilmesi gerekir. Bu geri çekilme süreci iki şekilde gerçekleştirilebilir.</p> <p>Bunlardan birincisi öykü yeniden yazılarak yönerge verici cümlelerin öyküden çıkartılmasıdır. İkinci yöntem ise öykünün her gün okunması yerine haftada üç gün okunarak devam edilmesi ve hemen ardından öykünün her üç günde bir okunarak eğitimcinin gerek gördüğünde sonlandırılması şeklindedir.</p> <p>Sosyal öykü kartlarını öğrenci sayısı kadar Braille formatta hazırlayınız.</p> <p>Az gören öğrenciler ile çalışılacak ise bu öyküleri büyük punto kullanarak yazınız.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Rekabet Gerektiren Etkinlikleri Kazandığında Uygun Tepki Verir Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Yönerge: Öğrenciye ana yönergeyi veriniz. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamakları kayıt çizelgesine “+” olarak işaretleyiniz. Yapamadığı basamakları “-” olarak işaretleyiniz. Öğrencinin tepki vermemesi durumunda yönergeyi tekrar ediniz. Öğrenci yaparsa kayıt çizelgesine “+”, yapamazsa/tepki vermezse “-” olarak işaretleyiniz. Öğrenciye değerlendirme sürecinde olumlu ya da olumsuz tepki vermeyiniz. Öğrencinin yapamadığı basamakları bir sonraki öğretim oturumu için hedef olarak alınız.

Öğrencinin Adı Soyadı:
Sınıfı:
Numarası:

Tarih .../.../.....		ÖLÇÜT	ÖĞRENCİ	ÖĞRENCİ	ÖĞRENCİ	ÖĞRENCİ
1.	Öğretmen beden eğitimi dersinde hangi oyunu oynatır?	%100				
2.	Maç bittiğinde takım arkadaşlarınızla ne yaptınız?					
3.	Rakip takımdaki arkadaşlarınıza karşı tepkiniz ne oldu?					
4.	Rakip takımdaki arkadaşlarınızın size tepkisi nasıl oldu?					
5.	Rakip takımdaki arkadaşlarını tebrik etmeyi hatırlatmada sana kim yardımcı olur?					

Ders Planı Örneği - 3

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Sosyal Hayat
Öğrenme Alanı	Kendini ve Kişisel Haklarını Koruma
Hedef	3.15. Kendi haklarını sıralar.
Hedef Davranışlar	3.15.1. Kişisel haklarına örnek verir.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Ayrık Denemelerle Öğretim
Öğretim Araç Gereçleri	Öğrencilerin düzeyine uygun ders kitapları (Sosyal Bilgiler Ders Kitabı, Vatandaşlık Ders Kitabı vb.)
Öğretime Hazırlık	Öğretime başlamadan önce öğrencilerin bu beceriyi kazanması için gerekli olan ön koşulları değerlendiriniz. Öğretime başlamadan önce aşağıda bulunan performans belirleme kayıt formunu kullanarak öğrencinin var olan performansını belirleyiniz. Ardından ortamı düzenleyerek uygulama aşamasına geçiniz.
Ortam Düzenleme	Öğrencilerin sizi görebileceği/duyabileceği şekilde oturmalarını sağlayınız.
Dikkat Çekme	Öğrencilerle kişisel haklar ile ilgili konuşunuz. “Kişisel haklar nedir?”, “Kişisel haklara neden ihtiyaç duyarız?” sorularını sorunuz ve öğrencilerin yanıtlarını alınız. Doğru yanıtları pekiştiriniz. Yanlış ya da tepkisiz kalma durumlarında öğrencilere model olunuz ve kişisel hakları “Kişilerin hukuk düzeni içerisinde korunan hakları ve özgürlükleridir.” şeklinde tanımlayınız. Sınıftaki öğrencilerden Aslı’ya “Ömer oradan kalk. Oraya ben oturacağım.” demesini söyleyerek öğrencilerin dikkatini çekiniz. Daha sonra öğrencilerden Fuat’a “Ali orada ben oturmak istiyorum. Kalk.” demesini söyleyiniz. Daha sonra “ Bu şekilde kendi isteklerimiz göre arkadaşlarımızın haklarını düşünmeden hareket edersek neler olur? Bu durumda nasıl bir sorun ortaya çıkar?”, “Bu şekilde davranmak doğru mudur?”, “Bu davranışları gösterdiğimizde arkadaşlarımız kendilerini nasıl hissederler?” şeklinde hedef davranışa dikkat çekecek sorular sorunuz.
Güdüleme	“Kişisel haklarını bilmek sana doğuştan sahip olduğun bu haklardan gerekli durumlarda faydalanma imkanı sağlayacaktır. Ayrıca kişisel haklarını bilmen toplum içinde diğer insanların sana karşı davranışlarında da yönlendirici olacaktır.” şeklinde ifadelerle öğrenciyi güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Dikkat çekme ve güdüleme basamaklarının ardından dersin amacı ile ilgili bilgi veriniz. “Bugün sizlerle rekabet gerektiren etkinlikleri kazandığınızda uygun tepkiler verme ile ilgili bir çalışma yapacağız.” deyiniz. Ders esnasında öğrencilerin uyması gereken kuralları belirterek gerekli düzenlemeleri yapınız.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>1. Aşama Bu süreçte öğretim sırasında kullanacağınız ipucu türüne karar veriniz. Karar verme sürecinde öğrencinin performansını göz önünde bulundurunuz. Ardından sıfır saniye öğretim oturumuna geçiniz.</p> <p>2. Aşama Öğretime kontrol edici uyarı (sözel ipucu) sunarak başlayınız. “Kişisel haklarına örnek ver.” şeklinde yönerge veriniz. Sözel ipucu sunarak “Özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, basın özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü vb.’dir.” diye cevap veriniz.</p> <p>3. Aşama Öğrenciye, “Şimdi sen söyle.” diye yönergeyi söyleyiniz. Hedef uyarıyı tekrar ediniz ve öğrencinin tepkisini dört saniye bekleyiniz. Öğrenci dört saniye içinde tepki verdiğinde “Harikasın, özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, basın özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü vb. olduğunu çok güzel söyledin.” diyerek pekiştiriniz. Kişisel Haklarını Söyleme Ölçütü Bağımlı Ölçü Aracı’na “+” olarak işaretleyiniz. Öğrenci yanlış tepki verirse sözel ipucunu tekrar sununuz ve yeni denemeye geçiniz. Kişisel haklarına örnek vermesi için on denemeyi bu şekilde tamamlayınız. Her denemenin ardından öğrencinin yapabildiği ve yapamadığı denemeler için kayıt formunda ilgili satıra işaretleme yapınız. Bu süreci diğer hedef davranışlar için de benzer şekilde uygulayınız. Karar verilen deneme sayısı tamamlandığında öğretim oturumunu sonlandırınız ve öğrencinin çalışmaya katılımını pekiştiriniz.</p>
Genelleme ve İzleme	<p>Hedef davranışı öğrencinin genellebilmesi için farklı bir öğretmenle başka bir ortamda tekrar ediniz.</p> <p>Hedef davranışın öğretiminden sonra davranışı dört hafta boyunca izleyiniz. Yapılan izleme değerlendirmeleri sonucunda öğrenci belirtilen haftalarda hedef davranışı gerçekleştiriyorsa izleme oturumlarını sonlandırınız.</p>

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	<p>Davranışa yönelik ölçütü %100 olarak belirleyiniz. Öğretim sonu değerlendirme için “Kişisel haklarına örnek ver.” sorusuna öğrenci doğru cevap verdiyse Kişisel Haklarını Söyleme Ölçütü Bağımlı Ölçü Aracı’na “+”, yanlış cevap verdiyse ya da tepkisiz kalırsa kayıt formuna “-” işareti koyunuz. Bu süreçte öğrenciye herhangi bir ipucu ya da pekiştirici sunmayınız.</p>
Veliye Yönelik Öneriler	<p>Veliye hedef-hedef davranış konusunda bilgilendiriniz. Öğrencinin günlük hayatta karşılaştığı farklı durumlarda kişisel hakları ile ilgili öğrenmiş olduğu beceri/davranışları sergilemesi için cesaretlendirmesini isteyiniz.</p>
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Öğrencilerin bireysel özelliklerine göre kontrol edici ipucunu (sözel ipucu, model olma, fiziksel yardım gibi) farklılaştırabilirsiniz.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Kişisel Haklarını Söyleme Gözlem Kayıt Formu

Yönerge: Öğretim sırasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

8. Öğrenci	7. Öğrenci	6. Öğrenci	5. Öğrenci	4. Öğrenci	3. Öğrenci	2. Öğrenci	1. Öğrenci	Deneme	Ölçüt	Yönerge
								1	%100	Kişisel Haklarına Örnek Verir.
								2		
								3		
								4		
								5		
								6		
								7		
								8		
								9		
								10		

Kişisel Haklarını Söyleme Performans Belirleme Kayıt Formu

Yönerge: Öğrenciye ana yönergeyi veriniz. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamakları kayıt çizelgesine “+” olarak işaretleyiniz. Yapamadığı basamakları “-” olarak işaretleyiniz. Öğrencinin tepki vermemesi durumunda yönergeyi tekrar ediniz. Öğrenci yaparsa kayıt çizelgesine “+”, yapamazsa/tepki vermezse “-” olarak işaretleyiniz. Öğrenciye değerlendirme sürecinde olumlu ya da olumsuz tepki vermeyiniz. Öğrencinin yapamadığı basamakları bir sonraki öğretim oturumu için hedef olarak alınız.

Öğrencinin Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

Hedef	Hedef Davranış	Beceri Basamakları	Ölçüt	Kayıt	Açıklama
3.15. Kendi haklarını sıralar.	3.15.1. Kişisel haklarına örnek verir.	1. Özel hayatın gizliliği, haberleşme özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, basın özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü vb. der.	%100		

Ders Planı Örneği - 4

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Sosyal Hayat
Öğrenme Alanı	Güvenli Hayat
Hedef	4.4. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.
Hedef Davranışlar	4.4.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	İş Birliğine Dayalı Öğretim (Akran Öğretimi)
Öğretim Araç Gereçleri	Güvenlik ile ilgili uyarı levha örnekleri, fon karton, yapıştırıcı, makas.
Öğretime Hazırlık	Öğretime başlamadan önce öğrencilerin ön koşul becerilerini bireysel olarak değerlendiriniz. Bu beceri için öğrencilerin güvenlik kavramını ve güvenliğin önemi bilgisine sahip olup olmadığını değerlendiriniz. Grup etkinliklerinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurunuz.
Ortam Düzenleme	Öğrencileri sizi görebilecek/duyabilecek şekilde ikili gruplar hâlinde oturtunuz.
Dikkat Çekme	Her öğrenci grubunun önüne uyarı, işaret ve levhalarından birer örnek koyunuz. Öğrencilerden incelemesini isteyiniz. Ardından levhalarla ilgili öğrencilerin birbiri ile tartışmasını sağlayınız.
Güdüleme	Bu dersimizin sonunda "Uyarı, işaret ve levhalara uyararak günlük hayatımızda karşımıza çıkan olası tehlikelerden korunabileceğiz." diyerek öğrencinin bu dersin sonunda kazanacağı becerilerden bahsediniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Dikkat çekme ve güdüleme basamaklarının ardından dersin amacı ile ilgili bilgi veriniz. Daha sonra "Bugün sizinle güvenliğimiz için uyarı, işaret ve levhaların neler olduğunu ve nasıl kullanılacağını öğreneceğiz." diye söyleyiniz. Ders sırasında uyulması gereken kuralları söyleyiniz. Ardından "Sizi derse hazır görüyorum. Hazırsanız derse başlıyorum." diyerek derse başlayınız.

BÖLÜM-3

Uygulama

1. Aşama

Uyarı, işaret ve levhaların önemini, nerelerde bulunduğunu, uyarılara uyulmadığı takdirde neler olabileceğini söyleyiniz. Ardından sıklıkla karşılaştığımız uyarı, işaret ve levhaları öğrenci gruplarına dağıtınız. “Haydi, bakalım inceleyelim. Sizce bu levhaların üstünde hangi güvenlik kurallarına uyulması gerektiği söyleniyor. Düşünün.” diyerek öğrencilere birkaç dakika veriniz. Ardından öğrenci gruplarının bu levhalardaki güvenlik bilgilerini tartışmalarını sağlayınız.

2. Aşama

Tartışma basamağını tamamladıktan sonra gruplarda yer alan her bir levhayı açıklayınız. Açıklarken öğrencilerden birine levhayı diğer öğrencilerin dokunması için sıralar arasında gezdirmesini söyleyiniz. Ardından hazırlamış olduğunuz diğer levhaları gruplara dağıtınız. Öğrenci gruplarından kendilerine verilen uyarı, işaret ve levhaların genel özelliklerini ve önemini tartışmalarını isteyiniz. Bu esnada gruplar arasında dolaşarak öğrencileri gözlemleyiniz ve gerektiği yerlerde öğrencilere düzeltici dönütlerde bulununuz.

3. Aşama

İkinci aşamayı tamamladıktan sonra öğrencilere “Şimdi kendi uyarı levhalarımızı hazırlayacağız. Herkes kendi gruplarıyla bir tane levha hazırlayacak. Şimdi size levhaları hazırlarken kullanacağınız malzemeleri dağıtacağım.” diyerek malzemeleri dağıtınız. Öğrencilerin levhaları hazırlamalarını bekleyiniz. Bu süreçte öğrenci gruplarına yardımcı olunuz. Öğrenci grupları levhaları hazırladıktan sonra sınıfa levhalarını tanıtmalarını sağlayınız.

4. Aşama

Gruplar levhaları ile ilgili bilgileri paylaştıktan sonra hazırlanan levhaları sınıfın farklı yerlerine asınız. “Evet güvenlikle ilgili uyarı, işaret ve levhaların neler olduğunu öğrendik ve kendi levhalarımızı hazırladık. Sınıfımızdaki levhaları istediğimiz zaman inceleyebilir, unuttuğumuzda sınıfımızda bulunan bu levhalarda güvenlik kurallarını hatırlayabiliriz.” diye söyleyiniz. Öğrencilerin sorularını alarak öğretimi sonlandırınız. Öğrencileri çalışmaya katıldıkları ve kurallara uydıkları için pekiştiriniz.

Genelleme ve İzleme

İlgili hedef davranışın öğretiminde kullanılan uyarı, işaret ve levhalardan başka levhaları da inceleyerek üzerinde yazan kurallara uymalarını sağlayınız. Hedef davranışın öğretiminden sonra öğrencileri dört hafta boyunca gözlemleyiniz. Öğrencinin farklı levhalardaki güvenlik kurallarına uyma durumunu izleyiniz.

BÖLÜM-4	
Ölçme ve Değerlendirme	Öğrencilerin değerlendirilmesinde Güvenlikle İlgili Uyarı, İşaret ve Levhaları Ayırt Etme Davranışı Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı kullanınız. Okulun ve sınıfın farklı yerlerinde bulunan uyarı, işaret ve levhalarına uyma durumlarını gözlemleyiniz ve uyma durumuna "+" uymama durumuna "-" işareti koyunuz. Bu süreçte öğrenciye pekiştirici ya da ipucu sunmayınız.
Veliye Yönelik Öneriler	Velileri hedef davranışla ilgili bilgilendiriniz. Girdikleri farklı ortamlarda çocuklarının uyarı, işaret ve levhaları fark etmelerine ve bunlarda yazan uyarılara uymalarına yardımcı olmalarını isteyiniz.
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	Görmeyen öğrenciler için öğretim sırasında kullanılan materyalleri dokunsal formatta oluşturunuz ve levhalar üzerinde yazan bilgileri Braille yazı ile hazırlayınız. Görmeyen öğrenciler bu hedef davranışın öğretiminde kullanılan materyalleri dokunarak inceleyecekleri için öğrenci sayısı kadar materyal sunmanız beklenmektedir. Materyalleri az gören öğrenciler için büyük puntolu yazılar, etrafı kalın çizgilerle belirginleştirilmiş şekiller ve kontrast renkler ile uyarlayınız. İşaret ya da levhaların okunmasında ve hazırlanmasında yardımcı teknolojik araçlardan yararlanmalarını sağlayınız.
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Güvenlikle İlgili Uyarı, İşaret ve Levhaları Ayırt Etme Davranışı Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Yönerge: Öğretim sırasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Öğrencinin Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

Hedef	Hedef Davranış	Güvenlik Uyarı, İşaret ve Levhaları	Öğrenci (+/-)	Öğrenci (+/-)	Öğrenci (+/-)	Öğrenci (+/-)	Öğrenci (+/-)	Açıklama
4.4. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.	4.4.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.	1) 						
		2) 						
		3) 						
		4) 						
		5) 						
		6) 						
		7) 						
		8) 						
		9) 						
		10) 						

Güvenlikle İlgili Uyarı, İşaret ve Levhaları Ayırt Etme Davranışı İzleme Kayıt Formu

Yönerge: Her bir öğrenci için ayrı bir izleme kayıt formu kullanınız. Öğrenciye ana yönergeyi veriniz. Öğrencinin bağımsız olarak yaptığı basamakları kayıt çizelgesine “+” olarak işaretleyiniz. Yapmadığı basamakları “-” olarak işaretleyiniz. Öğrencinin tepki vermemesi durumunda yönergeyi tekrar ediniz. Öğrenci yaparsa kayıt çizelgesine “+”, yapamazsa/tepki vermezse “-” olarak işaretleyiniz. Öğrenciye değerlendirme sürecinde olumlu ya da olumsuz tepki vermeyiniz. Öğrencinin yapamadığı basamakları bir sonraki öğretim oturumu için hedef olarak alınız.

Öğrencinin Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

Tarih :

Hedef	Hedef Davranış	Güvenlik Uyarı, İşaret ve Levhaları	Ölçüt	1. Hafta	2. Hafta	3. Hafta	4. Hafta	Açıklama	
4.4. Bulunduğu ortamdaki dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.	4.4.1. Güvenlikle ilgili dokunsal/görsel uyarı, işaret ve levhaları ayırt eder.	1) 	%100						
		2) 							
		3) 							
		4) 							
		5) 							
		6) 							
		7) 							
		8) 							
		9) 							
		10) 							

Ders Planı Örneği - 5

BÖLÜM-1	
Dersin Adı	Sosyal Hayat
Öğrenme Alanı	Ülkemiz ve Yaşadığımız Yer
Hedef	6.19. Doğal ve beşerî sistemlerin kendi içinde ve birbirleriyle olan ilişkisini açıklar.
Hedef Davranışlar	6.19.2. Beşerî sistemlerin birbiriyle olan ilişkisini açıklar.

BÖLÜM-2	
Öğretim Yöntem, Teknik ve Stratejileri	Rol Oynama Yöntemi
Öğretim Araç Gereçleri	Rol kartları, kavramların yazılı olduğu kartlar, Türkiye'nin sanayileşmiş ve göç alan yerlerini gösteren harita ya da şema, kostüm.
Öğretime Hazırlık	Öğretime başlamadan önce öğrencilerin bu beceriyi kazanması için gerekli olan ön koşulları değerlendiriniz. Hedefe yönelik ekteki kayıt formu kullanılarak öğretim öncesi değerlendirme yapınız. Öğrencinin yanıtlayamadığı hedef davranışlara ilişkin soruları öğretim amacı olarak belirleyiniz. Etkinlik öncesinde demokratik ortam kavramı ve demokratik davranma becerisinin ön koşul beceri olarak kazandırılmış olması beklenmektedir. Öğrenciye kendilerine verilen role nasıl hazırlanacakları ve neleri araştıracakları konusunda bilgi veriniz.
Ortam Düzenleme	Sınıfta tüm öğrencilerin sahne olarak kullanılacak alanı görecektir/duyacak şekilde oturmalarını sağlayınız. Sahnede dokunsal ipuçları kullanarak öğrencilerin bağımsız hareket etmesini sağlayınız.
Dikkat Çekme	Göç, sanayileşme ve şehirleşme ile ilgili sorular sorunuz. Bu konuda hızla göç alan veya göç veren bir yer ile ilgili haber veya yazı okuyunuz. Öğrencilere kendi memleketlerinin neresi olduğunu sorunuz. Memleketleri ile ilgili bilgileri paylaşmalarını bekleyiniz. Ardından sanayileşmenin ne olduğu, şehirlerin nasıl büyüdüğü ile ilgili sorular sorunuz.
Güdüleme	"Büyük şehirlerde yaşadığınızda sağlık, eğitim, ulaşım, güvenlik ve sosyal ihtiyaçlarınıza çok daha kolay ulaşabilirsiniz. Sanayinin gelişmesi ile birlikte iş imkânları daha çeşitli olacaktır." vb. cümlelerle sanayileşmenin getirileri ve büyük şehirlerde yaşamının avantajlarını anlatarak öğrencileri güdüleyiniz.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	Öğrencilere dersin amacı ile ilgili bilgi veriniz. Ardından "Bugün sizlerle sanayileşme, göç ve şehirleşme arasındaki ilişkiyi arkadaşlarınızın hazırladığı bir gösteri ile öğreneceğiz." diye söyleyiniz. Daha sonra öğrencilere "Sizi derse hazır görüyorum, hadi başlayalım." diyerek derse başlayınız.

BÖLÜM-3

Uygulama	<p>1. Rol Oynama Yöntemi için Uygulamada Ön Hazırlık Öğrenci gruplarını ikiye öğrenci olacak şekilde oluşturunuz. Birinci gruba şehirleşme kavramını veriniz. Ardından bu grubun sınıfa girmesini ve verilen kavramla ilgili konuşma yapmasını sağlayınız. Daha sonra izleyicilerin sağ tarafına geçmesini isteyiniz. İkinci grubun sınıfa girmesini sağlayınız. Bu gruba sanayileşme kavramını veriniz. Bu grubun sanayileşme ile ilgili tanımlamalar yapmasını sağlayınız. Ardından sınıfın sol tarafına geçmelerini söyleyiniz. Üçüncü grubun sınıfa girmesini sağlayınız. Bu gruba göç kavramını veriniz. Bu grubun tanımlamalar yaparak sınıfın orta kısmına geçmesini sağlayınız. Tanımlamalar bittikten sonra rol kartlarında yer alan bilgilere göre öğrencilerden açıklamalar yapmalarını isteyiniz. Ardından rol kartlarını dağıtarak her öğrenci grubunun ön prova yapmasını sağlayınız. Daha sonra gösteriyi başlatınız.</p> <p>2. Rol Oynama Şehirleşme kavramı verilen grup, sanayileşmenin kendi bünyesinde kurulan, gelişen ve kendisini geliştiren bir kavram olduğunu söyler. Onun sayesinde nasıl geliştiğini açıklayarak ona teşekkür eder. Bir yandan da ona olan kızgınlığını dile getirir. Ardından “Çünkü şehir; birdenbire göç almaya başlamış çevre kirliliği, çarpık kentleşme, ulaşım sorunları, gürültü ve başka sorunlar göç yüzünden görülmeye başlamıştır.” der. “Su eskisi gibi değil, hava eskisi gibi değil, yeşillikler yok oldu.” gibi olumsuzlukları da söyler. Göç kavramı verilen grup tartışmaya dahil olur. Geldikleri yerlerdeki yaşadıkları sıkıntılardan bahseder. Oradaki olumsuzlukları açıklar. Göç etmelerindeki etkenleri öne sürerek şehirleşme grubuna neden göç ettiğini açıklar. Şehirleşme grubuna kendisine sağladığı avantajları açıklayarak teşekkür eder. Şehirleşmeye “birdenbire bu şekilde oldu ve sen etkilendin ama bunun böyle olacağı belliydi.” der. Ardından önlem alınabilirdi, öncesinde hangi işlerin yapılabileceği anlatılabilirdi. Ama yine de bazı şeylerin düzeltilebileceğini söyler. Sanayileşme kavramı verilen grup tartışmaya katılır. Sanayileşmenin bir bölge için ne derecede önemli olduğundan bahseder. Gelişmek ve para kazanmak için kendisinin ne kadar gerekli olduğundan bahseder. Bir çok bölgede adının bile geçmediğini ve oradaki şehirlerde yaşamının dezavantajlarından bahseder. Onların kendisine nasıl ihtiyaç duyduklarını belirtir. Daha sonra gruplar yan yana gelir ve toplumsal olarak yaptıkları olumlu-olumsuz etkilerden bahseder.</p> <p>3. Soru Cevap Etkinlik bittikten sonra öğrencilerin sınıf arkadaşlarına soru cevap yoluyla bilgi vermesini sağlayınız. Genel değerlendirme yaparak konu ile ilgili söz almak isteyen öğrencilere söz hakkı vererek etkinliği sonlandırınız.</p>
Genelleme ve İzleme	<p>Hedef davranışın öğretimini, öğretim yapılan ortamdan farklı bir ortamda yaparak genelleme çalışmaları yapınız. Hedef davranışın öğretiminden sonra davranışı dört hafta boyunca gözlemleyiniz. İkinci ve dördüncü haftalarda değerlendirme yapınız. Öğrenci, yapılan değerlendirmeler sonucunda ikinci ve dördüncü haftalarda da hedef davranışları ölçüt düzeyinde gerçekleştiriyorsa bu hedef davranışları kazanmıştır.</p>

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme	<p>Beşerî Sistemlerin Birbirleriyle Olan İlişisini Değerlendirme Aracı örnek olarak hazırlanmıştır. Bu değerlendirme sürecinde ölçüt %80'dir. Değerlendirme aracını kullanarak öğrencileri değerlendiriniz. Öğrencinin on sorudan sekizine doğru yanıt vermesi ölçütü karşıladığını göstermektedir.</p> <p>DİKKAT: Görmeyen öğrenciler için soruları tek tek okuyup cevaplarını kaydedebilir ya da Braille olarak değerlendirme aracını öğrencilere sunup yanıtlarını Braille olarak yazmalarını isteyebilirsiniz. Az gören öğrencilere örnekte sunulan değerlendirme aracını büyük puntolu olarak hazırlayarak kendilerinin doldurmalarını sağlayınız.</p>
Veliye Yönelik Öneriler	<p>Velilerden öğrencilerle bu konuda veya başka konularda neden sonuç ilişkisi kurarak analiz yapmalarına yardımcı olmalarını isteyiniz.</p>
Açıklamalar/Dikkat Edilecek Hususlar	<p>Rol oynama yöntemi kullanılırken rol yapma özelliği ve özgüveni yüksek olan öğrencilerin seçilmesine özen gösteriniz.</p> <p>Uygulama esnasında görevini yerine getiremeyen öğrencilere destek sununuz.</p> <p>DİKKAT: Görmeyen öğrenciler için rol kartlarını Braille yazı ile yazınız. Az gören öğrenciler için rol kartlarını büyük puntolu olarak hazırlayınız. Sahnede öğrenci gruplarının yerlerini kolay bulabilmesi için görmeyen öğrencilere dokunsal ipuçları verirken, az gören öğrenciler için görsel ipuçları hazırlayınız.</p>
Dersin İşlenişine Yönelik Öğretmen Görüşleri	

Beşerî Sistemlerin Birbirine Olan İlişkisini Değerlendirme Aracı

Yönerge: Aşağıdaki soruları öğrencilere sorunuz.

Öğrencinin Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

1.	Nüfusu 10.000'in üzerindeki yerleşim yerleri _____ olarak adlandırılır.
2.	Nüfusun şehirlerde yaşayan bölümünün artmasına _____ denir.
3.	_____ Türkiye'de şehirleşme oranının en yüksek olduğu şehirdir.
4.	İnsanların bir yerden başka bir yere gitmesine _____ denir.
5.	Aynı ülke sınırları içerisinde yapılan göçlere _____ denir.
6.	Göçün sebep olduğu olumsuz sonuçlardan dört tanesini yazınız. a)..... b)..... c)..... d).....
7.	Bir ülkeden başka bir ülkeye yapılan göçlere _____ denir.
8.	Makine ve benzeri teknolojik araçlarla yapılan üretim faaliyetlerine _____ denir.
9.	_____, makine gibi teknolojik araçlarla yapılan üretim faaliyetlerinin şehirlerdeki artışıdır.
10.	Ülkemizde sanayileşme oranı en yüksek olan beş şehrimizi yazınız. a)..... b)..... c)..... d)..... e).....
YANITLAR:	1. Şehir, 2. Şehirleşme, 3. İstanbul, 4. Göç, 5. İç göç, 6. Çevre kirliliği, çarpık kentleşme, ulaşım sorunları, gürültü kirliliği, 7. Dış göç, 8. Sanayi, 9. Sanayileşme, 10. İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa, İzmit

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended for writing or drawing.

